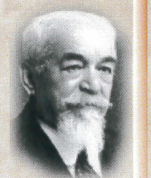
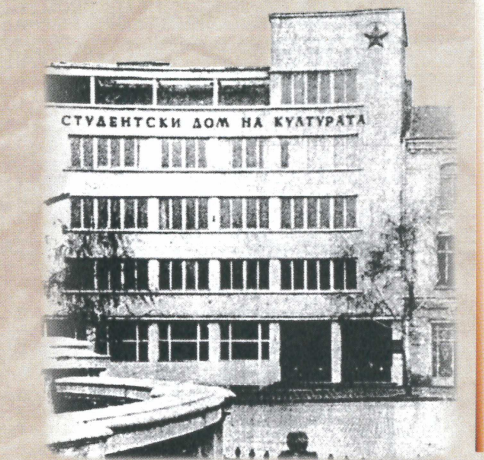

СТЪЗДАТЕЛИТЕ НА СТУДЕНТСКИЯ ДОМ

НАЦИОНАЛЕН СТУДЕНТСКИ ДОМ

2003

Изграден през 1933 година

СЪЗДАТЕЛИТЕ

„Имената на дарителите над 5000 лв. ще бъдат записани в специална златна книга, тези над 100 хил. лв. - със златни букви върху мраморната плоча, а на дарителите над милион ще се постави бюста им в Дома.“

Така прогласяват студентите по страниците на вестник „Студентска борба“ в началото на 1930 г., когато започва решителният етап от поредицата акции за набиране на средства за построяването на Студентския дом в София. Патетичното обещание не е изпълнено и до днес, но не поради липса на добра воля сред поколенията от млади академици, а заради нескончаемото прахосничество на памет през годините, след което вече е почти невъзможно да бъдат точно възстановени имената на голяма част от дарителите, а още по-малко да бъдат установени дарените от тях парични средства.

Но въпреки документалните и мемоарни празнини, трябва да се опитаме да изпълним поне отчасти даденото преди 70 години обещание и да съберем в едно пространство портретите и имената на създателите и дарителите на Студентския дом. Вглеждането в приносите на отделните имена е опит да се *оличности* историята, да се случи същностното мислене и говорене за една конкретна история, правена и разказвана от хората за хората.

От възникването на идеята за построяване на клубна сграда за българските студенти в първите години на ХХ век до началото на ХХI век Студентският дом е в непрекъснат процес на създаване. Той бързо израства в началото на 30-те, после продължително време се довършва, в един момент сменя обитателите си, престава да бъде дом на студентите, после те отново се връщат в него, сградата преживява пожари и катаклизми, кървави и нежни революции... Но погледнато строго исторически, *периодът на създаването на Студентския дом се разполага между 1904 и 1933 г.* - годината на възникването на фонда за построяване на Студентски клуб и годи-

ната, когато в полузавършената сграда влизат първите студенти.

Актът на създаване и съпътстващите го усилия продължават с епизодични прекъсвания - заради войни или икономически неблагоприятия - близо тридесет години. Мнозина от участниците в първите настоятелства и комитети по изграждането на Студентския дом не доживяват издигането на сградата. Основателят на фонда за постройка на здание на Студентския клуб проф. Иван Шишманов внезапно умира през 1928 г., секретарят на Международната студентска конфедерация д-р Андрей Башев и инициаторът за провеждане на лотария в полза на Студентския дом Кирил Г. Попов също си отиват без време... Но нито един от създателите не изчислява приживе личните си ползи от осъществяването на идеята. Нито един не привижда „златните букви“, с които името му ще бъде вписано в историческите анали.

Нещо повече, имената на огромното мнозинство от създателите на Студентския дом днес не говорят никому нищо, а по-известните от тях са останали в паметта с други свои дела или думи. Едва ли някой е чувал за председателя на студентския комитет за построяване на сградата през 1929 - 1932 г. Васил Г. Янков. Несъмнено професорите Ив. Шишманов и Стефан С. Бобчев са популярни по-скоро като учени и основатели на други авторитетни образователни институции. Всички те обаче тъкмо с включването си в акциите за построяване на студентски дом съставят особена общност - *общността на осъществителите на всекидневни мечти.*

Това са създателите на Студентския дом: студенти и министри, писатели и банкери, професори и докторанти, адвокати и политици - активни граждани. Хора, които съчетават в делата си ангажиментите на институциите и ангажиментите на ума и сърцето. Те имат не само свои индивидуални амбиции и мечти, но и конкретни визии, които се докосват до безброй други личностни хоризонти. Създателите

на Студентския дом са *личности институционалисти*. Личности, които не се пестят да извършват търпеливата конкретна работа за сбъдане на една всекидневна мечта на общността. Не мечта абсолютна, далечна и почти неосъществима, а мечта - достъпна за волята, обозрима за прагматичното въображение, подвластна на целенасоченото усилие. Това е всекидневната мечта за изграждането на студентски дом.

За сбъдането на тази мечта създателите успяват да направят нещо рядко постижимо за всяка българска действителност - да съберат с труд, постоянство и търпение хиляди индивидуални и институционални воли в едно и да доведат до резултатен завършек акта на тридесетгодишното създаване на Студентския дом. В недовършената докрай сграда влиза редакцията на вестник „Студентска борба“, настанява се

студентската трапезария (мензата), започва репетиции новооснования Академичен хор...

Това се случва през 1933 година.

Безспорно историята трябва да продължи. Но преди да поеме по своите нови капризни пътища, нека внимателно различим сенките, които се мяркат по нейните глухи пътеки, да очертаем контурите на техните фигури, да осветлим лицата и имената им, да ги произнесем: проф. Иван Шишманов, Ст依иян Чилингиров, Тома В. Томов, Цар Борис III, арх. Станчо Белковски, арх. Иван Данчов, проф. Георги Данаилов, проф. Александър Цанков, Григор Василев, Васил Г. Янков...

И така - докато върнем при себе си всички.

Пламен Дойнов

СТУДЕНТСКИЯТ ДОМ

Кратка историческа хроника

1900-1901 г. - В София се основава Студентски клуб, който изпълнява функциите на студентска трапезария. Помещава се на етаж в сградата на народната партия. Първ председател на клуба е Никола Атанасов.

1904 г. - Председателят на Студентския клуб Стилиян Чилингиров, със съдействието на министъра на просвещението, проф. д-р Иван Д. Шишманов, полага основите на фонда за построяване на сграда на Студентския клуб с основна сума 10 000 лв., отпусната от Министерството на народното просвещение. Проф. Шишманов издейства от кмета на София отстъпването на място за построяване на клубна сграда.

12 юни 1910 г. - По инициатива на председателя на Студентския клуб Тома В. Томов се учредява Граждански комитет за построяване здание на Студентския клуб в София. Уставът на този комитет е утвърден със заповед на Министерството на народното просвещение № 1516 от 14 май 1911 г.

19 декември 1929 г. - Писмо на цар Борис III до Българския национален студентски съюз, в което се казва: „С най-гореща симпатия посрещам благородното начинание за издигането на Дом на българския студент, където ще крепнат и обединяват сърцата и умовете си здрави и добре просветени граждани на България, които утре, работейки за Родината, ще бъдат добри ратници в международното сътрудничество за мирния общочовешки напредък.“

6 февруари 1931 г. - На първо и второ четене XXII Обикновено народно събрание гласува Закон на XXII Обикновено народно събрание за отстъпване даром на Ректора на държавния университет място от 1396, 50 кв.м. заедно с постройките в него, находящи се на ул. „Аксаков“ №33, за построяване на студентски дом.

14 март 1931 г. - В бр. 277 на „Държавен вестник“ е публикуван Указ №13 на цар Борис III и Закон на XXII

Обикновено народно събрание за отстъпване даром на Ректора на държавния университет място от 1396, 50 кв.м. заедно с постройките в него, находящи се на ул. „Аксаков“ №33, за построяване на студентски дом.

30 май 1931 г. - В 11 часа на пл. „Народно събрание“ в София започва тържествен водосвет при полагането на основния камък на сградата на Студентския дом, извършен от софийския митрополит Стефан.

27 ноември 1931 г. - В 9, 45 часа Строителната комисия при Гражданския комитет за построяване на Студентския дом извършва народния обичай с издигане на националното знаме и спасителния кръст върху покрива на дома, с което ознаменува приключването на първия етап от строежа на сградата.

1933 г. - Студентският дом започва да функционира, макар сградата му да не е окончателно завършена. В приземния етаж се разполага студентската трапезария - Mensa academica. Настанява се редакцията на вестник „Студентска борба“. Започват репетиции първите музикални и художествени състави, между които е Академичният хор. Така 1933 г. се счита за година на създаването/изграждането на Студентския дом.

Юли 1937 г. - Цар Борис III дава съгласието си на отправената молба от Българския национален студентски съюз Студентският дом да носи името на новородения български престолонаследник Симеон - *Студентски дом „Княз Симеон Търновски“*.

1940 г. - Закон за фонда „*Студентски дом при Университета Св. Климент Охридски в София*“ („Държавен вестник“, бр.126/1940 г.).

1944 - 1952 г. - В сградата на пл. „Народно събрание“ №10 последователно са настанени Щабът на съветската армия и Народния театър на армията.

1952 г. - Акт №1002/26.07.1952 г. за недвижим държавен имот отново определя сградата на пл. "Народно събрание" №10 като Студентски дом.

1957 г. - ПМС от 5.07.1957 г. за създаване на *Централен студентски културен клуб*; по-късно - *Студентски дом на културата при Министерството на народната просвета*.

1958 г. - По случай 24 май творческите състави към възстановения Студентски дом представят своя пръв концерт. В дома отново се връща Академичният хор, идва Студентският симфоничен оркестър, започват репетиции новосъздадените колективи - студентският танцов ансамбъл, студентският театър, Клубът на младите писатели студенти „Димчо Дебелянов“ и др.

11 декември 1959 г. - Тържествен концерт в голямата зала на Студентския дом по случай откриването на дома под името Студентски дом на културата

1977 г. - Централен студентски дом на културата преминава към ЦК на ДКМС.

1978 г. - Тържествено честване на „20 години Централен студентски дом на културата“.

16 декември 1983 г. - Юбилеен концерт по случай „25 години Централен студентски дом на културата“.

4 декември 1991 г. - Постановление на Министерския съвет №233 за откриване на извънбюджетна сметка към Министерство на образованието и науката. Постановлението

отнема от Сдружение „Българска демократична младеж“, правоприменик на ДКМС, правото на ползване върху държавен имот, представляващ Студентски дом в София, находящ се на пл. „Народно събрание“ №10 и го предоставя безвъзмездно на Министерството на образованието и науката за стопанисване и управление за задоволяване на социалните и културните потребности на студентите.

1996 г. - Удостоверение №4497/4.11.1996 г. от Националния институт за паметниците на културата, че Студентския културен дом в кв.486 в гр.София, пл. „Народно събрание“ 10 е архитектурен паметник на културата.

1997 г. - Акт №00131/02.1997 г. за държавна публична собственост на имота на пл. „Народно събрание“ 10 и ул. „Аксаков“ 13, парцел VII, кв.486.

5 април 1999 г. - Постановление на Министерския съвет №65 за създаване на Национален студентски дом към Министерството на образованието и науката.

2002 г. - 30 май - датата на полагане на основния камък - е обявен за Празник на Студентския дом и се чества за пръв път с концерт, изложба от архивни материали, предмети и аудиовизуални свидетелства „Из историята на Студентския дом“ и специално издаден документален сборник „Книга за Студентския дом“.

2003 г. - Навършат се 70 години от създаването на Студентския дом на пл. „Народно събрание“ №10 в София.

Имената на дарителитѣ надъ 5,000 лв. ще бждат записани въ специальна златна книга, тѣзи надъ 100 хил. лв. — съ златни букви върху мраморната плоча, а на дарителитѣ надъ милионъ ще се постави бюста имъ въ Дома.

Обещанието, дадено на дарителите на Студентския дом, публикувано във в. „Студентска борба“, бр.9, 1.03. 1930 г.

КЪМЪ ДАРИТЕЛИТЪ

Може би на иѣкои, кампанията въ полза на Студентския домъ въ София, подета отъ специаленъ Граждански комитетъ, съдействуванъ отъ Българския националенъ студентски съюзъ, може да се види ненавременна, поради голѣмата икономическа криза, която страната преживѣва. На тѣхъ, реченитѣ две организации дължатъ своето изяснение.

На Комитета, както и на Съюза на българскитѣ студенти, е добре известно ненормалното състояние, което преживѣва България. За това тѣ държатъ добра смѣтка. Обаче, има инициативи и инициативи. Ако едни отъ тѣхъ търпятъ отлагане, други се налагатъ съ силата на неумолимата неотложность. Забавянето на тѣхното осществяване носи смутъ и израждане, които *прибавени* къмъ економическата криза вещаятъ нѣщо по-лошо. Такава неотложна инициатива е тая да се изгради студентско сѣнище въ единствения университетски градъ на България. Въпросътъ, следователно, е да направимъ едно благородно усилие върху себе си, да разтворимъ нашитѣ сѣрдца и дадемъ *всѣки споредъ податнитѣ си сили*.

При по-добри времена, Комитетътъ смѣта, че отдѣлни, единични личности биха могли да изградятъ Студентския домъ въ неговата цѣлостъ. Днесъ, той смѣта, че, при желание и съзнание за дългъ, сжщитѣ биха могли да дадатъ единъ скромень дѣлъ отъ този Домъ.

Нашето Отечество е пегимно да бжде свидетелъ на повече жестове. Въ него тѣ сж тѣй редки. Въ това

отношение съседнитѣ ни държави съ право могатъ да ни съжалатъ. Дали ще се намѣрятъ състоятелни българи, които да проявятъ своето човѣшко и национално достоинство, като подкрепятъ на дѣло предаността си къмъ българската академическа младежъ?! — Тѣхното име ще бжде обезсмъртено. И тѣмъ въ знакъ на признателность, Гражданскитѣ комитетъ и българското студентство ще отредятъ страницитѣ на своя златенъ албумъ за дарителитѣ надъ 5000 лева, златнитѣ букви на мраморната плоча -- за дарители надъ 100 хиляди лева, а на подарилитѣ надъ 1 милионъ лева ще бждатъ изваяни тѣхнитѣ бюстове.

Сумитѣ се събиратъ отъ специално опълномощени комисии съ пълномощни завѣрени съ подписа на Ректора на Държавния университетъ, проф. Ст. Баламезовъ и на г. Д-ръ Зжбовъ, началникъ на отдѣлението за соц. грижи при М-зото на В. Р. Н. З., а могатъ да бждатъ внесени и направо въ Централната кооперативна банка въ София за смѣтка на фонда Студентски домъ.

„Вижте съкровището на сѣрдцето си — и принесете очаквания плодъ!“

Отъ Гражданския Комитетъ за изграждане на Студентски домъ въ София и

Българския националенъ студентски съюзъ

ПОЛАГАНЕ ОСНОВНИЯ КАМЪКЪ НА СТУДЕНТСКИЯ ДОМЪ

Момент от тържествения водосвет при полагането на основния камък на Стдентския дом на 30 май 1931 г., извършен от софийския митрополит Стефан (сн. в. „Зора“, бр. 9358, 1.06.1931)

ПРОФ. ИВАН ШИШМАНОВ (1862 - 1928)

Иван Димитров Шишманов е роден на 22 юни 1862 г. в Свищов. През 1882 г. завършва педагогика във Виена. Учителства в Свищов, после става подначалник в министерството на народното просвещение. От 1884 до 1888 г. следва философия и филология в Йена и Женева и специализира експериментална психология в Лайпциг.

Един от основателите на Висшето училище (днес - Софийски университет „Св. Климент Охридски“). От 1889 г. преподава сравнителна литература и културна история в него. Дългогодишен декан на Историко-филологическия факултет на университета.

Министър на народното просвещение в правителството на ген. Рачо Петров (6 май 1903 - 22 октомври 1906) и в правителството на Димитър Петков (23 октомври 1906 - 4 януари 1907).

Пълномощен министър в Киев, Украйна (1918 - 1919).

Един от основателите и председател на българския ПЕН-клуб. Основател и редактор на „Сборник за народни умотворения, наука и книжнина“. Автор е на огромен брой трудове в областта на литературната и културната история и критика.

Умира на 23 юни 1928 г. в Осло, Норвегия.

Приноси към създаването на Студентския дом

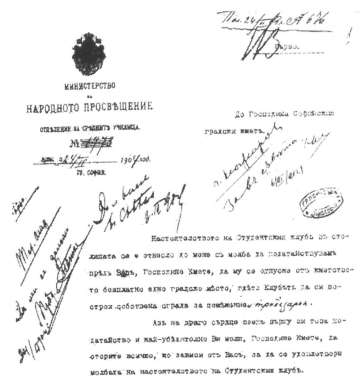
Като министър на народното просвещение в правителството на ген. Рачо Петров (6 май 1903 - 22 октомври 1906) слага началото на фонда за събиране на средства за построяване на здание на Студентския клуб в София с основна сума от 10 000 лева.

Изпраща писма до кмета на София (24 февруари 1904 г.) и до председателя на софийския градски общински съвет (14 април 1904 г.), в които ходатайства да бъде отпуснато бесплатно място за издигане на сградата.

Изпраща Окръжно № 2493 от 9 март 1904 г. до всички директори на гимназии, педагогически училища и окръжни инспектори, с което иска от тях да съдействат и сами да събират средства за построяване на сграда на Студентския клуб.

МИНИСТЕРСТВО на НАРОДНОТО ПРОСВЕЩЕНИЕ отделение за средните училища №1973 24. II. 1904 год.

*До Господина Софийския
градски кмет,*

Настоятелството на Студентския клуб в столицата се е отнесло до мен с молба да ходатайствувам пред Вас, Господин Кмете, да му се отпусне от кметството бесплатно едно градско място, гдето Клубът да си построи собствена сграда за помещение и трапезария.

Аз на драго сърце взех върху си това ходатайство и най-убедително Ви моля, Господин Кмете, да сторите всичко, що зависи от Вас, за да се удовлетвори молбата на настоятелството на Студентския клуб.

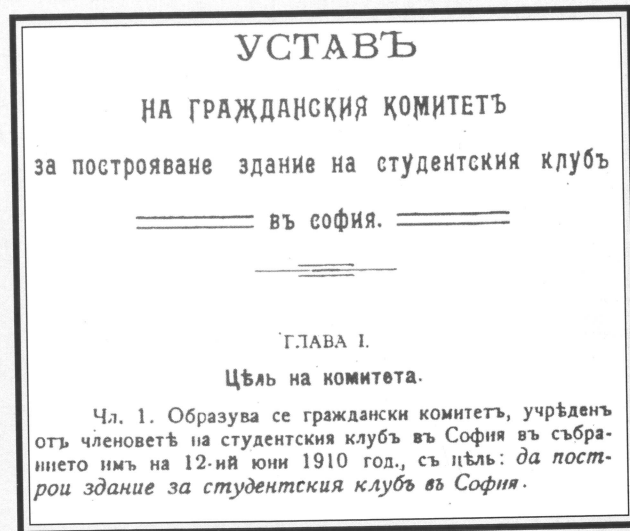
Нашата столица няма да изпълни своето послание на най-важен културен център в отечеството ни, ако, между другото, не заляга постоянно да създава все повече и повече благоприятни условия за живота на учащата се младеж, привличането на която в столицата с такива благоприятни условия ще носи блага и на софийските граждани. (Вече днес при всичката си бедност студентите и студентките при Висшето училище изразходват в София за храна, образование и други нужди най-малко 400.000 лв). А не ще съмнение, че такова условие ще бъде и съграждането на отделно помещение за студентски клуб - с това, преди всичко, ще се даде възможност и на най-бедните студенти да се хранят при най-износни условия.

В случая за неизлишно считам да Ви наумя, господин Кмете, че повечето университетски градове в западна Европа, особено швейцарските, полагат твърде големи усилия, за да привлекат по-голям брой учаща се младеж, издръжката на която е важен приходен източник за голяма част от жителите на тия градове. В Женева, например, има особено общество, което се грижи за привличане на повече студенти в града. Това не е удивително, като се вземе във внимание, че само българските студенти оставят годишно в Женева от 250-300 хил. лв. Същото е в Лозана, Берн, Фрибург и пр.

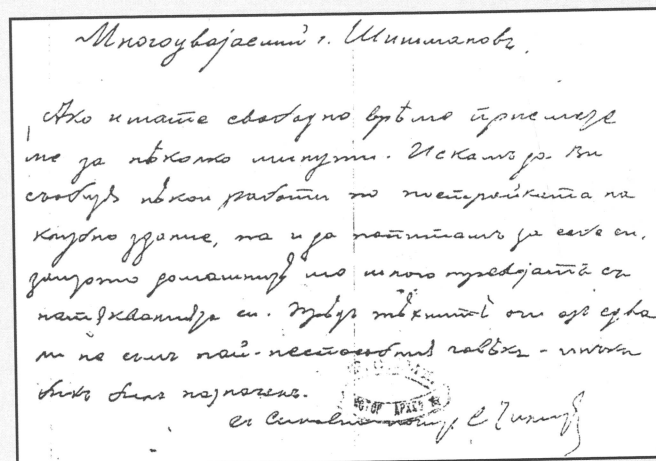
Най-сетне ще си позволя да Ви укажа и мястото, което мисля, че ще бъде най-сгодно да се отстъпи за постройка на студентски клуб - думата ми е за мястото над езерото при Княз Борисовата градина, което, както знаете, беше отстъпено от почитаемото Кметство за Рисувално училище, но което няма да се употреби за последната цел, понеже Рисувално училище ще се строи другаде - при Държавната печатница.

Приемете, Господине Кмете, уверение в отличната ми към Вас почит.

Министър: Иван Шишманов

Първа страница от Устава на Гражданския комитет за построяване здание на студентския клуб в София, С., 1911 г.

Писмо на Стилиян Чилингиров до проф. Иван Шишманов, 1904
(ЦДАРБ, ф. 108к, оп. 2, арх. е. 248)

СТИЛИЯН ЧИЛИНГИРОВ

(1881 - 1962)

Стилиян Хаджидобрев Чилинги-ров е роден на 26 ноември 1881 г. в Шумен.

След завършване на средното си образование става селски учител в Никополско и Провадийско. През 1904 г. завършва философия и педагогика в Софийския университет. По време на своето следване става председател на Студентския клуб и инициатор за построяване на негово здание.

От 1918 до 1922 г. е директор на Народната библиотека. Бил е директор и на Етнографския музей, председател на Съюза на българските писатели (1941 - 1944). Депутат в XV Обикновено народно събрание.

Автор на няколко десетки книги с поезия, белетристика, драматургия и изследвания, сред които „Блянове и тъги“ (1901), „За род и чест“ (1914), „Хляб наш насущний“ (1926), „Шинел без пагони“ (1928), „Българските читалища преди освобождението“ (1931), „Какво е дал българинът на другите народи“ (1940), „Панайот Волов. Биография“ (1942), „Моите съвременници“ (1955) и др.

Умира през 1962 г. в София.

Приноси към създаването на Студентския дом

Като председател на Студентския клуб през 1904 г. инициира създаването на фонд за построяване на негово здание, който се учредява със съдействието на министъра на народното просвещение проф. Иван Д. Шишманов.

Постоянен член на Гражданския комитет за построяване на клубна сграда.

На 11 май 1931 г. прави първата копка при началото на дейностите за изкопаване основите на Студентския дом. Участва в церемонията при полагането на основния камък на дома на 30 май 1931 г.

Автор на статии и спомени за Студентския дом. Множество документи за историята на дома се съхраняват в неговия личен фонд, който се намира в Централния държавен архив под номер 108 к.

През целия му живот неговата фигура на писател и активен интелектуалец остава символ на гражданската инициатива за изграждане на дом на българските студенти.

С. Чилингировъ
Членъ отъ Гражд. комитетъ за построяване на Студент. домъ

Нѣколко думи за фонда „Студентски клубъ“

Тѣмо преди тридесетъ години, единъ младъ селски учителъ постѣпва по неволя студентъ въ Университета, тогава Висше училище. Интерниранъ отъ полицията на министъръ Радославоу, поради намисленото му въ борбитъ на цѣлия народъ срещу новитъ данъчни облаганя — десѣтъна и свързаното съ него момо — той се озовава въ София почти безъ срѣдства, заставенъ да прекарва по цѣли месеци само съ хлѣбъ и кисело млѣко. Това му бедствено положение обръща вниманието на неговитъ другари съ-студенти и тѣ му издействуватъ една полустипендия въ основания вече съ- преди година Студентски клубъ. По-късно тоя студентъ бива избранъ за домакинъ на Клуба, а къмъ края на своя университетски курсъ — за председателъ. Тамъ той добива възможность да получава храната си бесплатно и да довърши съ завиденъ успѣхъ своето университетско образование.

Добре оценилъ значението на подкрепата, която и в г о в и т ъ другари сж му указали чрезъ Клуба, той за мисля да се отплати съ добро за сторенитъ му добрини. Единъ день той се явява при проф. Ив. Шишмановъ, тогава министъръ на народното просвѣщение, и го замохва да отпусне отъ бюджета на Министерството една сума, която да послужи за начало на единъ фондъ „Клубна сграда“. Готовъ да подкрепи всѣко хуманно начинание, Шишмановъ отпуща 10,000 лева за целта, а на студента предава още други 2000 л. за да ги раздаде той лично, като председателъ на Клуба, на свои једини другари, но не въ наличности, а въ храна. Съ тия пари мо-

Статия на Стилиян Чилингиров във в. „Студентска борба“, бр. 9, 1.03.1930

Из спомените на Стилиян Чилингиров

Но ако не можах да използвам Шишманов за каузата на педагогистите, използвах го за делото на Студентския клуб. Аз му говорих няколко пъти твърде възторжено за него. И най-сетне му отправих на 20 февруари 1904 г. следната писмена покана:

„Уважаемий Г. Шишманов, приятно ми е да Ви съобщя, че членовете на Клуба с нетърпение и радост очакват да Ви видят в своята среда. Ето защо аз Ви моля да посетите днес по обед нашия студентски клуб. Считам за потребно да Ви кажа, че членовете на Клуба знаят само за Вашето намерение да дойдете, но не и деня. Вярвам, че ще се отзовете на поканата ми.

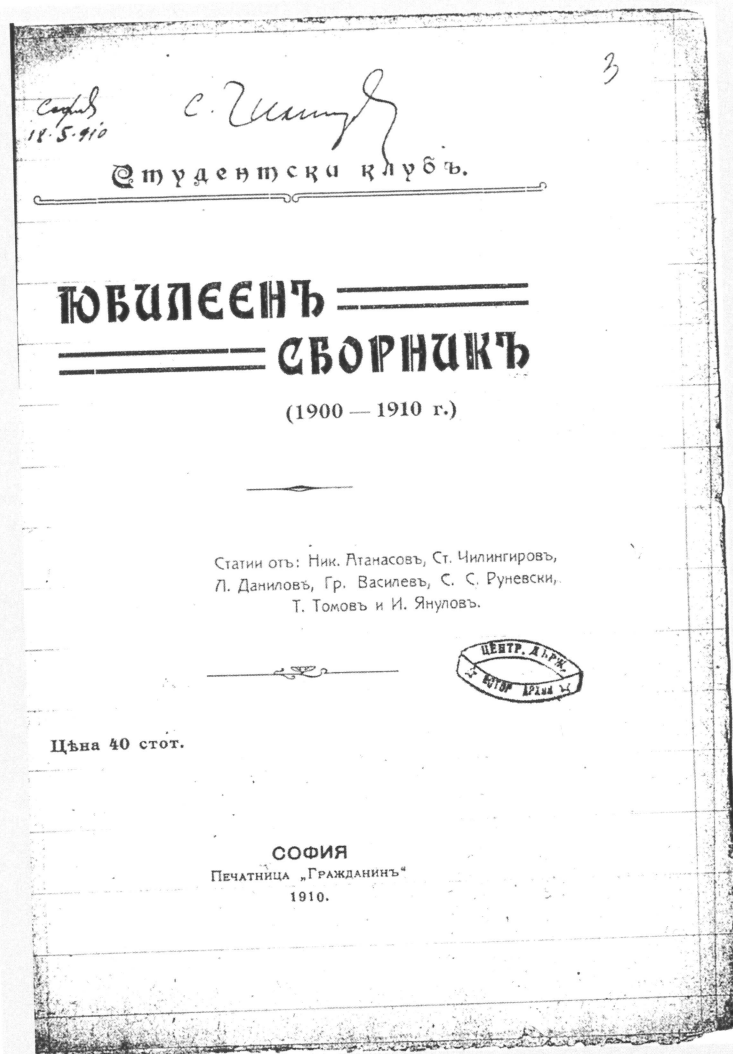
При настоящето прилагам устава на Студентския клуб.“

Не след много Шишманов ми връща писмото, върху което в диагонал е написал с червено мастило: „Днес, г. Чилингиров, ми е невъзможно да посетя Вашия клуб. Идещата неделя ще Ви съобщя кога ще бъда по-свободен. Освен това, искам предварително да направя нещичко за вас и Вашия клуб“. А в горния ляв ъгъл, пак с червено мастило, запитва: „Колко се плаща г о д и ш н о за един стол (обед и вечеря)?“ Под тоя въпрос аз съм отговорил: „Месечен абонамент 25 лева, а частично на порция по 20 стот.“ Така, минало от мои ръце в Шишманови и от Шишманови в мои, писмото се върна най-сетне с една малка сметка. Разбрах, че Шишманов ще отпусне четири клубни стипендии за осем месеца, колкото, собствено, трае учебната година. Но скоро сам е изменил намерението си. Вместо 800 лева той отпуска 2000, като оставя на мене правото да ги разпределя между бедните студенти било в пари, било в храна, като запазя известна сума и за себе си. Желанието му му беше точно изпълнено, освен в последния си пункт, за което отначало ми се сърди, а отпосле почна да ме подиграва: „Гладен гладни храни“

Отпусна и 10000 лв. за фонд постройка на клубна сграда. Така, благодарение на Шишманова, вслушал се в моята мол-

ба, площад „Народно събрание“ по-късно се украси с една от най-хубавите постройки в София.

„Моите съвременници“, 1955 г.

Титулна страница на „Студентски клуб. Юбилеен сборник“ (1900-1910 г.), Печатница „Гражданин“, С., 1910 г.

ТОМА В. ТОМОВ (1881 - 1962)

Тома Василев Томов е роден през 1881 г. в Котел.

Завършва Търговската гимназия в Свищов. През 1904 г. е избран за касиер на Студентския клуб. През 1905 г. участва в т. нар. студентски обструкции срещу новия университетски правилник. През 1909 г. започва да следва за получаване на второ висше образование, когато през месец май е избран за

председател на Студентския клуб.

По-късно работи като адвокат и инспектор в Българска народна банка. През целия си живот остава свързан със студентското движение и с неговите най-популярни организации (до 1944 г.) - ОСО „Христо Ботев“ и Българския национален студентски съюз.

Умира на 2 декември 1962 г. в София.

Приноси към създаването на Студентския дом

Като председател на Студентския клуб през 1909 г. внася Просба в Народното събрание за отпускане на 50 000 лева за фонда за построяване на клубна сграда.

През 1910 г. инициира създаването на Гражданския комитет за постройка на здание на Студентския клуб. Става негов постоянен секретар - до изграждането на Студентския дом през 1933 г. Участва в церемонията по полагаването на основния му камък на 30 май 1931 г.

Написва десетки писма до институции и личности за оказване на помощ за построяване на сградата. Автор на няколко статии и спомени за студентското движение и ролята му в изграждането на Студентския дом.

Писмо на Тома В. Томов до Стилиян Чилингинов, 1909 г.

Чилингинов,

Извинявай, че не можах да устоя на обещанието си да се срещнем. Твърде много съм ангажиран около екскурзията за Цариград. Утре заминавам за Бургас по същата работа.

Проектирахме със Св. Стайков (сега подначалник в М-вото на [неразчетено] раб.), бивш студент, да организираме един граждански комитет в София, който да ръководи тукашната подписка по „Фонда за постройка на кл. сграда“. [неразчетено] на този комитет проектирахме да се състои от [неразчетено] пом. кмет, теб и Стайков. Когато ти остане време, срещни се със Стайкова и поговорете за тази работа. Можеш да поговориш и с помощник кмета [неразчетено]; той е твърде много разположен към инициативата за клубна сграда.

Ако учредите комитета, организирай го - това ще бъде твърде насърчително за провинцията.
От Цариград ще си отида в Котел.

адр. Т. В. Томов, Котел.

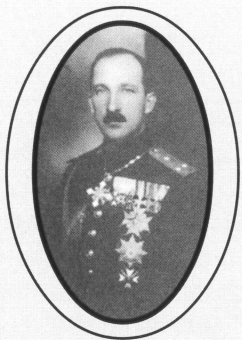
Ще се върна тук в края на август.
Поздрав, Томов

Писмо от Тома В. Томов до Стилиян Чилингиров от 1909 г.
ЦДАРБ, фонд 108 к, оп. 2, арх. е. 2181, л. 5

Чилингиров,
Където са, не мо-
жа да уредиш на од-
нашето си да се ерду-
нешо. Ще бъде много емо-
ционално едно ерду-
дане на Цариград. Уред-
дането на работата.
Проектирането. Съв. ел.
Организирайте се за
за-организиране една
срещнаща се комитет
в Цариград, който да
редовно мурашира
погледна на проща
за посещаване на Ка-
срада. Спором на
този комитет проек-
тирането да се
всичко от Отаковски
пом. Кмет. мѐбѐ и
Отаковски. Кметите на

всичко ердуше, ердуше
се ердуше, ердуше и
погледна за работата. Методът за
погледна и се
погледна, ердуше
Отаковски; мѐбѐ и
мѐбѐ много разном-
носно ердуше. Импликация
камо за Ка. срада.
Ако ердуше ердуше
Отаковски, ердуше
то мѐбѐ мѐбѐ
мѐбѐ на ердуше
за ердуше
Отаковски мѐбѐ и
Отаковски
адр. Т. В. Томов, Котел.
Ще се върна тук в края на
август.
Поздрав, Томов

ЦАР БОРИС III (1894 - 1943)

Цар Борис III е роден през 1894 г. Син на цар Фердинанд I и на княгиня Мария-Луиза. През 1930 г. се жени за принцеса Джована Савойска (царица Йоанна), дъщеря на италианския крал Виктор Емануил III. Управлението му се характеризира с постепенно укрепване и засилване на монархическата власт.

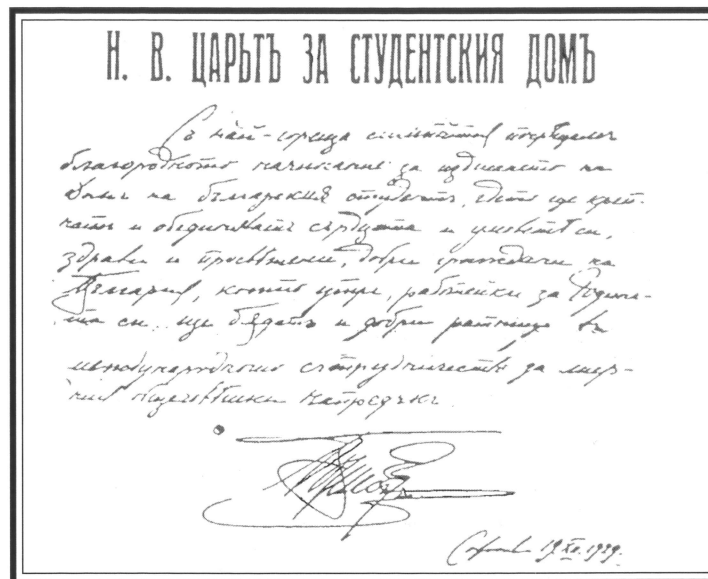
От 1938 г. е почетен член на БАН. През Втората световна война присъединява България към Тристранния пакт. Приживе се обкичва със славата на Цар Обединител, под чиято власт в една държава живеят почти всички българи от новоприсъединените територии след 1941 г. Прави всичко възможно, за да не бъдат изпратени български войски на Източния фронт. Има най-големи заслуги за спасяването на българските евреи по време на Втората световна война.

Умира на 28 август 1943 г.

КАНЦЕЛАРИЯ	София, 13. Юлий 1937 г.
на	
НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ	До Господина
№ 2566	Владимиръ Христовъ председателъ
	на И. К. на Б. Н. С. С.
	въ София
Имамъ честта да Ви известя, че Негово Величество Царьтъ ме натовари да предамъ Вамъ и на членоветъ на изпълнителния комитетъ Неговата сърдечна благодарностъ за преданнитъ чувства, които му засвидетелствувахте съ писмото Ви № 212 отъ т. г. Негово Величество съ радостъ се отзова на молбата Ви и дава съгласието Си Вашия студентски домъ да носи името на Негово Царско Височество Князь Симеонъ Търновски.	
	(п) Д-ръ Ханджиевъ Легационенъ съветникъ

Приноси към създаването на Студентския дом

На 19 декември 1929 г. цар Борис III изпраща писмо до Българския национален студентски съюз, с което става фактически гарант за построяването на Студентския дом в София. В писмото си той пише:

„С най-гореща симпатия посрещам благородното начинание за издигането на Дом на българския студент, където ще крепнат и обединяват сърдцата и умовете си здрави и добре просветени граждани на България, които утре, работейки за Родината, ще бъдат добри ратници в международното сътрудничество за мирния общочовешки напредък.“

Става почетен председател на Българския национален студентски съюз.

През март 1931 г. подписва Указ №13, с който утвърждава закона за отстъпване даром на ректора на Държавния университет в София държавното място от 1 396, 5 кв. м., заедно с постройките в него, находяще се на ул. „Аксаков“ №33, за

АРХ. СТАНЧО БЕЛКОВСКИ (1891 - 1962)

Станчо Илиев Белковски е роден на 11 август 1891 г. в София.

Завършва Военното училище в София през 1908 г. През 1914 г. е стажант-архитект в Софийска градска община. Завършва специалността „Високи сгради“ във Висшето техническо училище в Берлин през 1920 г.

Между 1922 и 1924 г. работи съвместно с арх. Ив. Васильов, а между 1928 и 1937 г. - с арх. Иван Данчов, с когото проектират сградите в София на Студентския дом, на комплексите „България“ (хотел и концертна зала), на „Балкан“ (хотел с апартаменти и кинозала), на Телефонната палата. Сам проектира сградите на „Алианс Франсез“, Фондовата борса и на множество частни домове.

От 1943 г. е професор и пръв ректор (1944 - 1945) на Държавното висше техническо училище (Държавната политехника) в София. Между 1944 и 1962 г. ръководи катедра „Обществени сгради“ в Държавната политехника и ВИСИ. Директор на Института по градоустройство и архитектура при БАН. През 1950 г. е отличен с Димитровска награда.

Умира през 1962 г. в Полша.

Приноси към създаването на Студентския дом

През 1929 - 1930 г. съвместно с арх. Иван Данчов изготвя проекта за изграждането

на Студентския дом. Скици от проекта са публикувани в пресата. В бр. 9 от 1 март 1930 г. на в. „Студентска борба“ публикува статията „Студентски дом“, в която представя архитектурната концепция за предназначението и функциите на дома.

арх. Станчо Белковски СТУДЕНТСКИ ДОМ

Изграждането му е предстояще, липсата на средства, едва ли биха позволили това, ако в момента не се разчита на подкрепата на цялото студентство, организирано вече така добре в една обща световна организация. В другите страни, на първо място Германия, строежът на тия домове е вече почти изпълнена мечта, а от балканските народи Гърция притежава вече разкошен пететажен студентски дом. Тая наша съседка, известна със своята частна благотворителност е успяла и в това дело, пак благодарение на същата тая частна благотворителност, да даде на своята студентска младеж стряха, под която да крепне и се чувства единна без разлика на политически и обществени възгледи. Безспорно, че положението на една Гърция, наредена с победителите, не е същото, както и нашето, нито пък гръцката частна благотворителност може да се сравни с българската, но затова пък нашият дух е по-крепък и по-устойчив. Това, което ни липсва в средства, ние ще трябва да получим чрез настойчивост и твърдо решение да изкараме докрай добре замисленото дело.

Съзнали веднъж нуждата да се сдобием и ние със Студентски дом, трябва да ни е ясно, какво нещо представлява от себе си той и как е разрешена вече тая архитектурна задача другаде. В случая ще се има предвид Германия, където при едно пътуване с научна цел в края на миналата и началото на тая година, по искане на БНСС проучих въпроса на самото място и посетих редица такива студентски домове.

Студентският дом е рожба на движението за взаимопомощ

и то на цялото студентство, състоящо се от истински способни младежи, търсеци наука, безразлично дали са от град или село, бедни или богати, привързани към родното с любов и беззаветна преданност.

Той е рожба на професорите и на всички истински приятели на студента, които в неговото изграждане намират практически осъществена своята подкрепа. Той е Домът, който свободно и непринудено трябва да обединява всички студенти и то не като официален и държавен институт, а като общо тяхно жилище. Естествено е, че здравата основа е домакинската взаимопомощ изразена в получаване на изобилна, здрава и евтина храна, съчетана с удовлетворяването на ежедневните изисквания на живота. Трябва дебело да се подчертае, че този Дом е най-напред в помощ на действително икономически притеснения от живота студент. И затова в него трябва да се даде възможност и простор на живота във всичките му прояви. Тук трябва да има място за другарски срещи, читални, стаи за занимание, както и възможност за свободно умствено развитие в най-широкия смисъл на думата. Студентският дом ще служи най-напред на тия, които грижите на живота най-тежко притискат и които под тежестите на тия грижи са вдигнали ръце от всичко и всички, и които естествено завинаги са отчуждени от едно истинско членуване и в академическия живот.

Така се рисува в кратце животът в германските студентски домове. Построените вече такива са доказали каква ролята действително изпълняват в това отношение и какъв могъщ център на духовна обмяна могат да бъдат те. Чрез едно общо сътрудничество на професори, студенти и общественици, се цели житейска зрялост и широта в миросгледа. За задоволяването на тия нужди германските студентски домове са достатъчно големи. Макар и икономично строени, те съдържат нужните помещения и винаги са толкова големи, колкото е необходимо, според числото на студентите там, гдето се строят. Не може да изпълни назначението си един студентски дом, който във важните часове на деня е изпълнен със студентии където те се чувстват притеснени. Престояването в такъв дом не е никаква почивка, нито пък той би дал възможност за някаква работа. Дадените пари за такива домове са хвърлени, тъй като вместо пестеливост се постига обратното ней. Те са разположени близо до университетите и спортните плацове и обикновено обемат следните групи:

- 1). Клубни и салонни помещения с кухня и стаи за домакински нужди.
  - 2). Канцеларии за управата на сградата, каса, стаи за студентските организации, лекар и пр.
  - 3). Помещения, в които студентите могат да упражняват занятия, които биха улеснили материалната им издръжка.
- Според нуждата и мястото може още да има:
- 4). Няколко стаи за пренощуване на гости и студенти, помагачи в стопанисването на дома. Постоянните жилищни стаи за студенти се избягват, тъй като обитателите им често превземат целия дом, чувствайки се ден след ден все повече негови господари и по такъв начин отчуждавайки другите студенти от него и
  - 5). Зали и места за спорт.

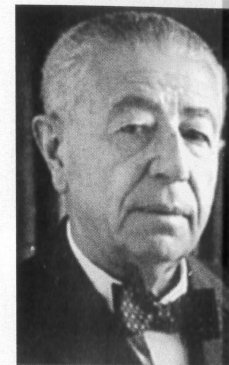
Това всичко е резултат на няколко годишното развитие на немските студентски домове. В тях напоследък се разширяват особено много клубните помещения, винаги мебелирани с изобилно количество меки и удобни мебели. Ресторантът и залите към него грижливо се съединяват с подходящ двор, гдето те през лятото получават едно уместно естествено разширение.

Още много би могло да се пише по уредбата на тия домове, които за германския архитект са вече оформени задачи, със своя външна и вътрешна структура. За нас остава да вземем само ценното и приспособимо за нашите условия, като оставим времето и живота да искат своето. Най-близък по тип и най-интересен се явява германският дом, поради особено сходната съдба, предизвикана от войната на нашия и германския народи. Колкото до нуждата да имаме и ние Студентски дом, тя отдавна се схвана от всички у нас, тъй като, както споменахме вече, тия домове са особено нужни за отрупаното с грижи бедно студентство, което у нас е в най-голям процент.

Нашият Студентски дом не ще се издигне лесно, също така, както и немските студентски домове не са се издигнали лесно. Но широката подкрепа на частни лица, организации, общество и държава ще даде своя резултат. Така, не е далеч деня, когато и нашето студентство ще им своя собствен Дом, който в живота му ще изиграе същата роля, каквато собственото жилище играе в живота на отделното семейство.

в. Студентска борба, бр.9, 1. 03. 1930

AP

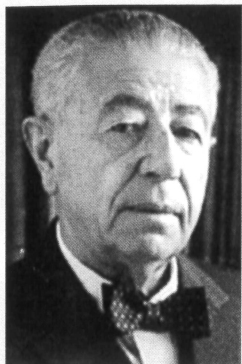
на опожарения На

През 1928 г. за архитектурно проектиране на сградите в София на „Гария“ (хотел и конюшни и кинозала), жество приемни ст

От 1948 г. ръководител на сградите в София на Георги Димитров това е награден с „Професор в Държавната стопанска сгради. ска награда.

Умира през 197

АРХ. ИВАН ДАНЧОВ (1893 - 1972)

Иван Петров Данчов е роден на 17 март 1893 г. в София. Син на П. И. Данчов.

През 1912 г. завършва Висшето военно училище в София. През 1922 г. завършва инженерни науки във Висшето техническо училище в Берлин.

От 1922 до 1926 г. е архитект в Главна дирекция на Български държавни железници. Между 1925 и 1927 г. ръководи възстановяването

на опожарения Народен театър.

През 1928 г. заедно с арх. Станчо Белковски създават архитектурно проектантско бюро. Съвместно проектират сградите в София на Студентския дом, на комплексите „България“ (хотел и концертна зала), на „Балкан“ (хотел с апартаменти и кинозала), на Телефонната палата. Проектира множество приемни сгради към жп гари.

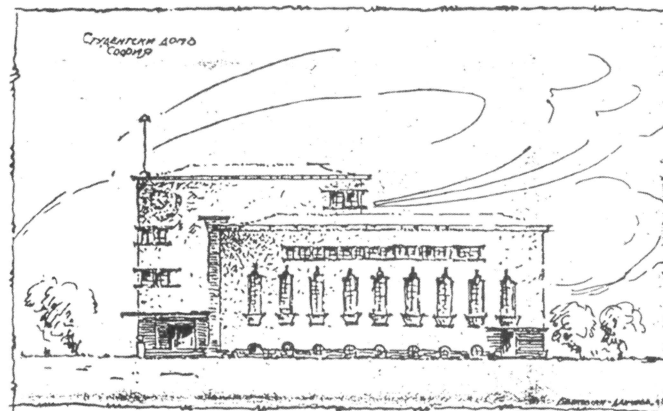
От 1948 г. ръководи 8 ателие на ЦАПО (Главпроект). През 1949 г. заедно с арх. Георги Овчаров проектира мавзолея на Георги Димитров и ръководи бързото му изпълнение. За това е награден с „Народен орден на труда - златен“. Професор в Държавната политехника по промишлени и селскостопански сгради. През 1951 г. става лауреат на Димитровска награда.

Умира през 1972 г.

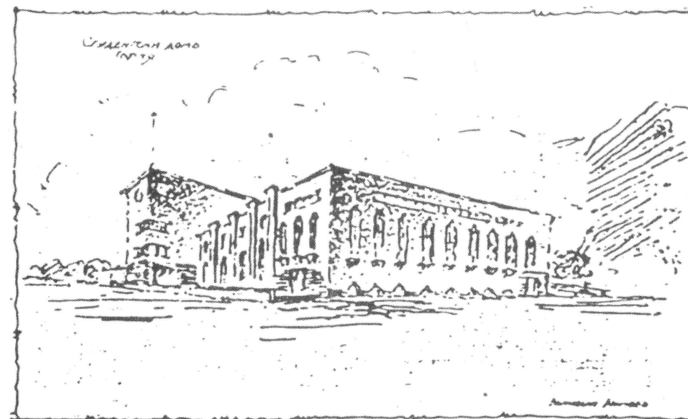
Приноси към създаването на Студентския дом

През 1929 - 1930 г. съвместно с арх. Станчо Белковски изготвя проекта за изграждането на Студентския дом. Скици от проекта са публикувани в пресата.

Строежът на студ. домъ „Кн. Симеонъ Търновски“

Скици от проекта на арх. Станчо Белковски и арх. Иван Данчов, публикувани в пресата през 30-те години на XX век

БЪДЕЩИЯТ СТУДЕНТСКИ ДОМЪ

АКЦИЯТА ПО СТУДЕНТСКИЯ ДОМЪ

Както е известно, по инициативата на Гражданския комитет за постройка на Студентски домъ в София, председателстваванъ от г. Ректора на Държавния университет и при съдействието на Българския национален студентски съюзъ, на 22 декември м. г. в театър „Роял“, съ едно „Утро на българския студентъ“ се отпочна голѣмото дѣло по събиране на срѣдства за Студентски домъ, времето за полагане основния камъкъ на който се смята за напълно изрѣкло. Трѣбва да се съжелява, че както подхолящата за случая сказка на тема „Смисълът на живота“, изнесена така всѣщо от г. Проф. Златаровъ, така и убедителнитъ му уводни думи за бедственото положение на българския студентъ, за неговата голѣма, дори трогателна, при това положение прилежност, и необходимостта отъ една по голѣма щедростъ въ случая отъ тѣзи, които сѣ въ състояние да му се пригекатъ на помощъ, бѣха чути не отъ онзи кръгъ граждани, които биха могли да бждатъ най-вече полезни за Студентския домъ съ своята лепта, а повече отъ студенти и съчувственици на студентството, ограничени въ своитъ възможности да му помогнатъ по-осезателно. Този първи неуспѣхъ, обаче, не обезсърчи уредниците на акцията и тѣ продължиха своята работа.

Както и трѣбваше да се предположи, обявената „Студентска селмица“ бѣ само една прелюдия на това, което въ сжщностъ следваше да се извърши, и което ще има тежкия да се върши. Ясно е, че една седмица сѣ недостатъчна за достигане на поставената целъ и че тя много разумно премина въ единъ нѣколко месеченъ периодъ, презъ който съответно опълномощени лица ще иматъ правото да участвуватъ въ помощната акция. Преустановена поради коледната ваканция въ София, акцията продължава ма-

каръ и съ намаленъ темпъ по настоящемъ, за да се развие съвсемъ нормално и много по-оживено презъ втората половина на месецъ февруарий и цѣлия месецъ мартъ, при наличността на повече свободни студентски сили.

Затова пъкъ, презъ коледната ваканция тя се пренесе въ провинцията, като въ нѣкои градове, като Пловдивъ, Плъвенъ, Шуменъ, Карлово и другадѣ, студентитъ отъ тѣзи градове, членове и съчувственици на БНСС, нѣкжде обединени въ съответнитъ студентски дружби, благодарение инициативната способностъ на мѣстнитъ организатори и високото си съзнание за моралния дългъ да помогнатъ въ общата работа за Дома, сж развили една похвална интензивна дейностъ, изразена въ организиране на граждански комитети, издържани студентски вечери и подготвяне почтава за сполучливо продължение на фактичката си дейностъ презъ февруарската ваканция, при повторното си завръщане по роднитъ мѣста. Въ това отношение, полето за едно благородно съревнувание е широко открито за всички колеги и колежки, които чувствуватъ величието на идеята за Студентския домъ — тази втора Alma mater на българския студентъ, която трѣбва най-сетне да се въздигне съ срѣдствата на по-заможнитъ българи и съ усилията и жертвитъ въ време, *дадени отъ самитъ студенти.* И наистина, Студентскиятъ домъ ще служи на студентството. Това послѣдното му дължи — преди всички други — пълна и безрезервна подкрепа. Въ такъвъ случай, *всички онѣзи, които желаятъ да бждатъ полезни на детето дѣло и да го разнесатъ и въ най-отдалеченитъ краища на България, градища и по-големии села, се поканватъ да се явятъ въ канцеларията на БНСС, за да получатъ съответнитъ раз-*

СТУДЕНТСКИЯТЪ ДОМЪ

Благодарение на голѣмитъ усилия на Българското студентство и на делената пълна морална и материална подкрепа отъ цѣлия български народъ на това студентство, днесъ Студентския домъ краси единъ отъ най-хубавитъ столични площади. Ментата на десетки и стотини скромни труженници на това дѣло, е вече почти напълно осъществена, и тѣ съ особено чувство на радостъ и на гордостъ минаватъ и сочатъ резултатитъ на тѣхнитъ свидни жертви и усилия. Съ особено чувство на радостъ, защото тѣ може би не знаятъ горчивата истина, че този домъ е не всички други, но не и на българското студентство, че въ този домъ най-върховнитъ студентски организации, Българскиятъ националенъ студентски съюзъ и Общостудентската организация „Хр. Ботевъ“ се чувствуватъ като въ чуждъ домъ, очаквайки истини денъ да имъ се покаже вратата. И това е едно положение, което всѣвъ горестъ въ душитъ на студентството, горестъ и силно негодувание срещу ония, които не знаятъ какъ да ценятъ и да насърчаватъ студентската младежъ.

За изграждането на Студентския домъ жертвуваха време, спокойствие, трудъ и много усилия толкова студентски дейци, които имаха присърдце това прекрасно голѣмо дѣло. Тѣ събраха нѣколко милиона лева отъ отзивчивото българско гражданство, тѣ измолиха надъ 2 милиона лева отъ Международната студентска конфедерация, тѣ спечелиха за дѣлото цѣлата наша общественостъ. И вмѣсто този изграденъ вече Студентски домъ да е изцѣло притежание на студентитъ, той днесъ се затваря за него. Вмѣсто въ този домъ да кипи животъ, да има обширни зали за студентитъ, да има библиотеки и пр. пр. тамъ днесъ царя пълно мълчание. Българското студентство нѣма домъ, където да се почувствуватъ полъ собствената стѣнка, той е прогоненъ отъ изградения съ негови усилия Студентски домъ. А се иска, следъ това, студентството и младежта да обича и да почита ония, които го търсатъ по време само, когато имъ трѣбватъ.

Наистина другадѣ, изъ цѣль свѣтъ, младежта е на особена почитъ, защото въ нея е бждещето. Всѣки народъ обича своята младежъ и трѣбва да подкрепя идеализма ѝ, за да продължи тѣчъ младежъ съ още по-големо възду-

шевление започнатото дѣло. Студентската младежъ навѣсѣжде е предметъ на много грижи, защото тя е, която утрѣ ще посеме ръководството на всѣка дѣлава. И за тая студентска младежъ е прави извънредно много, на нея се даватъ на разположение голѣми суми, за да развива тя най-ползотворна дейностъ на нея се дава пълно съдействие въ всичкитъ ѝ начинания. Студентитъ въ чужбина иматъ прекрасни грамади свои домове, построени или подарени отъ държавата, домове, където кипи животъ, където се върши много работи отъ всенародна полза. И когато единъ чужденецъ отиде тамъ, той имъ какво да види.

Правимъ това сравнение, за да покажемъ голѣмата разлика между двѣ различни действителности. Не стига, че у насъ държавата не подарява никакъвъ домъ за студентитъ, но построениятъ съ собствени усилия и жертви студентски домъ се отнема отъ тѣхъ. Това е повече отъ престъпление къмъ студентската младежъ, къмъ бждещето на нашия народъ. Студентската младежъ трѣбва да бжде привлѣчена къмъ дѣлото на държавата, а това не става съ подобно пренебрежение къмъ нея отъ страна на властта и обществеността. Ако не грижи, то повече внимание поне, се налага къмъ българското студентство, за да може то да проявява активна дейностъ, която да дава истински добри резултати.

Студентскиятъ домъ е дѣло на българскитъ студенти и той трѣбва да е притежание само на студентството, отъ което всички ще спечелватъ. Частъ по-скоро трѣбва да се уреди въпроса за студентския дѣмъ, като той се даде изцѣло на студентитъ за използване. И когато дойде у насъ нѣкой чужденецъ — представителъ на студентството, да има къде да се отведе и да види, че и въ България студентството е на почитъ и е предметъ на грижи.

Студентъ,

През 1918 г. ставашелността и труда въ Участва въ ръководството
През 1922 г. е съденационална катастрофа
От 1923 г. участва въ тическия сговор.

От 15 май 1930 до вените сгради, пъти правителство на Андр

През 1937 г. става на науките. Автор е на история и развитие на върху демографията и тистиката“ (1931), „Со от голямата война“ (1932), „Со икономия“ (1934), „Со гария“ (1936).

Умира на 22 октом

Факсимилета от статии, посветени на Студентския дом

ПРОФ. ГЕОРГИ ДАНАИЛОВ (1872 - 1939)

Георги Тодоров Данаилов е роден на 3 май 1872 г. в Свищов. През 1895 г. завършва право в Москва. По-късно специализира във Виена, Мюнхен и Берлин. От 1897 г. е доцент във Висшето училище (Софийски университет „Св. Климент Охридски“). Професор и декан на Юридическия факултет (1902 - 1903; 1906 - 1907). Народен представител в няколко народни събрания между 1908 и 1934 г.

През 1918 г. става министър на търговията, промишлеността и труда в правителството на Александър Малинов. Участва в ръководството на Демократическата партия.

През 1922 г. е съден като един от виновниците за Втората национална катастрофа. Година по-късно е амнистиран.

От 1923 г. участва в политическата дейност на Демократическия сговор.

От 15 май 1930 до 29 юни 1931 г. е министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството в третото правителство на Андрей Ляпчев.

През 1937 г. става дописен член на Баварската академия на науките. Автор е на множество трудове за стопанската история и развитие на България, между които „Изследвания върху демографията на България“ (1930), „Теория на статистиката“ (1931), „Социални и икономически последиствия от голямата война“ (1934), „Основни начала на политическата икономия“ (1934), „Социална и стопанска структура на България“ (1936).

Умира на 22 октомври 1939 г. в София.

Приноси към създаването на Студентския дом

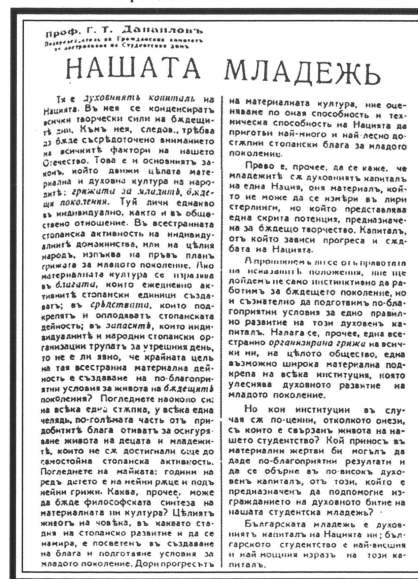
Член на първия състав на Гражданския комитет за построяване на здание на Студентския клуб в София, основан на 12 юни 1910 г.

Съдейства Столичното общинско управление да отпусне място (1000 кв.м) на ул. „Оборище“ и бул. „Евлоги Георгиев“ и сума в размер на 5 хил. лева за започване на строеж. След отнемането на това място, отново съдейства да бъде дадено друго място - в квартал „Лозенец“ от 1500 кв.м.

От края на 20-те години е подпредседател на Гражданския комитет за построяване на Студентския дом. Като министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството (15 май 1930 - 29 юни 1931) се среща с представителите на организацията Международна университетска взаимопомощ със седалище в Женева и гарантира ангажимента на правителството за осигуряване на необходимите средства от българска страна за изграждането на Студентския дом.

Едно от главните действащи лица в церемонията по полагаването на основния камък на сградата на 30 май 1931 г.

Статия от проф. Георги Данаилов, публикувана във в. „Студентска борба“, бр. 9, 1.03.1930

Седмидата за студентския домъ

въ София

Следъ уреждането въпроса за набиране сѣдства за постройката на студентския домъ въ София съ секретаря на Международната студентска взаимопомощ г. Поберецки, гражданският комитетъ реши, да се устрои въ София презъ днитъ 22-31 декемврий т. г. специална студентска седмица.

За тази целъ е издаденъ следния.

Позивъ къмъ Българското гражданство.

Граждани,

Една характерна черта на българското племе, която трѣбва да бжде високо скѣпена, е жаждата му за просѣта. Тоя благороденъ стремежъ създаде нашето възрождане и циментуването ни като единъ народъ. Защото нѣма трайни успѣхи, нѣма демокрация безъ просѣта!

И радостъ, и гордостъ трѣбва да бжде за всички, дето нашятъ разрастналь се до седемъ факултета университета, е привлѣкълъ въ столицата около 5000 студентки и студенти, които въ аудитории, семинари, лаборатории и клиники черпятъ знания, за да ги разнесатъ утре навсякъде изъ Родината ни.

Граждани,

Който познава отблизо живота на нашето студентство, не може да не похвали неговата ревностъ и неговата нравствена сила: синове и дѣщери на народа, голѣмата бройка отъ нашитѣ студентки и студенти живѣятъ въ осѣждица, лишени отъ здрава храна и хигиенична квартира. И все пакъ тѣ не падатъ духомъ: тѣхъ ги крепи страстното желание — да учатъ, да придобиятъ знания, за да могатъ утре като граждани на нашата страна да ѝ дадатъ най-хубавото, което носятъ.

Но нашето студентство не бива да бжде оставено само на своитѣ сили: нему трѣбва да се подаде съчувствена рѣка, което да ободри волята му и закали силитѣ му. Вижте какъ на Западъ студентството е обкръжено съ грижи и внимание. Нима у насъ ще се забрави тоя дългъ?

Граждани,

Ние отправяме своя позивъ къмъ Васъ и вѣрваме, че той не ще остане загубенъ: помогнете на българския студентъ да съгради своя студентски домъ. Това ще бжде домътъ, който ще приюти студентството, за да намѣри условия за здравъ трудъ и неспѣвана работа.

Тоя домъ е отдавнашна мечта. Още въ 1904 г. по починъ на тогавашния министъръ проф. Д-ръ Иванъ Шишмановъ се образува фондъ „Студентски домъ“. Въ 1910 г. бѣ образуванъ граждански комитетъ, който да се грижи за осъществяване на тази идея и не малко усилия сѣ направени да може този домъ, да стане дѣло. Ние сме вече близо до деня да видимъ сградата на студентския домъ издигната: събранитѣ до сега суми, голѣмата помощъ която ни е обещана отъ Международната студентска взаимопомощ (J. S. S.), ще трѣбва да попълнимъ и съ малко наши сѣдства, за да може още идната пролѣтъ да се почне строежа на този домъ.

Граждани,

Ще останете ли по-назадъ отъ това, което въ чужбина се прави за насъ? Ние не вѣрваме! И за това апелираме: Подкрепете фонда „Студентски домъ“! Вашата жертва ще бжде камъкъ къмъ изграждане домътъ на студентството, където децата на нашия народъ, вашите дѣщери и синове

Вводна статия във в. „Студентска борба“, 28.12.1929 г.

ПРОФ.

Александър Цо-
роден на 29 юни 1
хово.

През 1904 г. зав
финансови науки е
циализира политиче
в Бреслау, Германи
За кратко врем
БРСДП (обединена)
цент, от 1918 г. пре
1919 - 1920 г. - ректо
кия университет.

Основател и лиде
Един от организато
От юни 1923 до
и министър на наро
политическата сила
седател на XXI оби
15.04.1927) и на
(19.06.1927 - 15.05

Министър на на
телство на Андрей
Академик от 1935 г.
1991 г.)

През септември
задгранично емигр
на смърт от Народно
и заминава за Арже

Умира на 27 юли
Едва през 2001
неговите мемоари,
време“ и „Моето вр

ПРОФ. АЛЕКСАНДЪР ЦАНКОВ (1879-1959)

Александър Цолов Цанков е роден на 29 юни 1879 г. в Оряхово.

През 1904 г. завършва право и финансови науки в София. Специализира политическа икономия в Бреслау, Германия.

За кратко време членува в БРСДП (обединена). От 1911 г. доцент, от 1918 г. професор, а през 1919 - 1920 г. - ректор на Софийския университет.

Основател и лидер на Народния сговор през 1922 - 1923 г. Един от организаторите на преврата на 9 юни 1923 г.

От юни 1923 до януари 1926 г. е министър-председател и министър на народното просвещение. През 1932 г. създава политическата сила Народно социално движение. Председател на XXI обикновено народно събрание (5.01.1926 - 15.04.1927) и на XXII обикновено народно събрание (19.06.1927 - 15.05.1930). Депутат в XXV-то.

Министър на народното просвещение в третото правителство на Андрей Ляпчев от 15 май 1930 до 29 юни 1931 г. Академик от 1935 г. (изключен през 1944 и възстановен през 1991 г.)

През септември 1944 г. емигрира във Виена и оглавява задгранично емигрантско правителство. Осъден е задочно на смърт от Народния съд. През 1949 г. е изгонен от Австрия и заминава за Аржентина.

Умира на 27 юли 1959 в Буенос Айрес.

Едва през 2001 г. и 2002 г. в България излизат от печат неговите мемоари, писани в изгнание - „България в бурно време“ и „Моето време“.

Приносите му към създаването на Студентския дом

Като ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1919 - 1920) учредява специална студентска такса в полза на фонда за построяване на Студентски дом.

Отзовава се на молбата на вестник „Студентска борба“, като от името на председател на Народното събрание, написва статия за специални брой на вестника, посветен на Студентския дом - бр. 9 от 1 март 1930 г.

В качеството си на министър на народното просвещение в третото правителство на Андрей Ляпчев (15 май 1930 - 29 юни 1931) координира всички дейности и инициативи по приемането на закона за отстъпване държавно място за построяване на Студентски дом.

Едно от главните действащи лица в церемонията по полагането на основния камък на сградата на 30 май 1931 г.

Проф. Александър Цанков НЯКОЛКО ДУМИ ЗА СТУДЕНТСКИЯ ДОМ

Преди повече от 25 години се породи идеята между професорското тяло при Софийския университет за построяване на Студентски клуб. За жалост, въпреки всички усилия на студенти и професори, тая инициатива и до днес не е осъществена, разбира се, поради материални средства. Студентите с охота се самообложиха на една вноска, която е единственият траен източник за събиране на средства за постройката на Клуба.

Студентството не един път се е обръщало към частната пожертвувателост, ала какво може да направи тя при един беден народ, какъвто е българският, при отсъствието на богати хора и меценати на културни предназначения. И тук, както и в други случаи, погледите се обръщат пак към държавата. Тя трябва да помогне и подкрепи и тая инициатива на българската студентска младеж.

Един клуб днес, при новите веения в социалния живот, е много по-необходим. Нека и родителите на нашите студенти се заинтересуват повече от живота на своите деца. Сигурно за тях не е безразлично къде ще прекарат те голяма част от свободното си време, дали по улиците, в кафенетата или в един, добре устроен студентски дом.

Студентският дом има да изиграе между българската младеж една голяма културна роля. Един такъв Дом ще култивира между студентите не само другарството, но и чувството на обществена солидарност и ще допринесе твърде много, ако можем така да се изразим, за социалното възпитание на нашата младеж.

Ето защо, горещо и енергично трябва да подкрепим усилията на нашите студенти, които с похвална енергия са се заели да осъществят една отдавна носена мечта. Дано това стане по-скоро действителност.

Проф. Александър Цанков,
Председател на Народното събрание
в. Студентска борба, бр. 9 от 1 март 1930 г.

Проф. Ал. Цанковъ
Председател на Народното събрание

Няколко думи за Студентския домъ

Преди повече от 25 години се породила идеята между професорското тѣло при Софийския университетъ за построяване на Студентски клубъ. За жалостъ, въпреки всички усилия на студенти и професори, тая инициатива и до днесъ не е осъществена, разбира се, поради липса на материални сръдства. Студентитѣ съ охота се самообложиха съ една анонима, която е единственитѣ траенъ источникъ за събиране сръдства за построяването на Клуба.

Студентството не единъ път се е обръщало къмъ частната пожертвувателностъ, ала какво може да направимъ ти при единъ беденъ народъ, какъвто е българскитѣ, при отсъствието на богати хора и меценати на културни предначинания. И тукъ, както и въ други случаи, погледитѣ се обръщатъ пакъ къмъ държавата. Тя трѣбва да помогне и подкрепи и тая инициатива на българската студентска младежъ.

Единъ клубъ днесъ, при новитѣ веения въ социалния животъ, е много по-необходимъ. Нека и родителитѣ на нашитѣ студенти се заинтересуватъ повече отъ живота на своитѣ деца. Сигурно за тѣхъ не е безразлично къде ще прекаратъ тѣ голяма частъ отъ свободното си време, дали по улицитѣ, въ кафенетата или въ единъ добре устроенъ студентски домъ.

Студентскиятъ домъ има да изиграе между българската младежъ една голяма културна роля.

Единъ такъвъ Домъ ще култивира между студентитѣ не само другарството, но и чувството на обществена солидарностъ и ще допринесе твърде много, ако можемъ така да се изразимъ, за социалното възпитание на нашата младежъ.

Ето защо, горещо и енергично трѣбва да подкрепимъ усилията на нашитѣ студенти, които съ похвална енергия сж се заели да осъществятъ една отдавна носена мечта. Дано това стане по-скоро действителностъ.

Статия от проф. Александър Цанков, публикувана във в. „Студентска борба“, бр. 9, 1.03.1930

Григор Василев Героден на 24 юни 18 с. Радово, Пернишк

От 1900 до 1904 г. ва право в София нева. Членува полително в БРСДП (ш. Демократическата г След преврата от 1923 г. се присъедин към Демократич сговор.

От 1914 до 193 депутат в няколко на събрания.

Министър на земл 1930 до 14 май 193 Ляпчев. Той е сред л в XXIV обикновено н

Редактира списани и „Нация и земя“.

Автор е на мно обществени въпроси революция“ (1908), „Йордан Йовков. С дневници, спомени книгите „Бележки българин“ (1994).

Умира на 7 ноем

ГРИГОР ВАСИЛЕВ (1883 -1942)

Григор Василев Гьорев е роден на 24 юни 1883 г. в с. Радово, Пернишко.

От 1900 до 1904 г. следва право в София и Женева. Членува последователно в БРСДП (ш.с.) и в Демократическата партия. След преврата от 9 юни 1923 г. се присъединява към Демократическия сговор.

От 1914 до 1939 г. е депутат в няколко народни събрания.

Министър на земеделието и държавните имоти от 15 май 1930 до 14 май 1931 г. в третото правителство на Андрей Ляпчев. Той е сред лидерите на т.нар. „Петорка“ - опозиция в XXIV обикновено народно събрание.

Редактира списанията „Демокрация“, „Българска земя“ и „Нация и земя“.

Автор е на множество публикации по политически и обществени въпроси, между които „Македония и турската революция“ (1908), „Програма за българската земя“ (1931), „Йордан Йовков. Спомени и писма“ (1940) и др. Негови дневници, спомени и избрани произведения са включени в книгите „Бележки на деня“ (1991) и „Един вдъхновен българин“ (1994).

Умира на 7 ноември 1942 г. в София.

Като министър на земеделието и държавните имоти (15 май 1930 - 14 май 1931) взима пряко и решаващо участие в изработването и прокарването на законопроекта за отстъпване даром на мястото за изграждането на Студентския дом. Изготвя мотивите към законопроекта.

Законът е приет от Народно събрание на 6 февруари 1931 г. Министър Григор Василев лично го докладва пред депутатите, прилагайки процедура „по спешност“, т.е. гласуване на закона на първо и второ четене в един и същ ден.

МОТИВИ ЗА ЗАКОНОПРОЕКТ

за отстъпване даром на ректора на Държавния университет в София държавното място от 1396,50 кв.м., заедно с постройките в него, находяще се на ул. „Аксаков“ №33, за построяване на Студентски дом

Г.г. народни представители,

Много отдавна българското студентство копнее да създаде свой дом, но не е успяло поради липсата на средства. През 1900-1901 година на тази идея се постави скромното начало с организирането на една трапезария на кооперативни начала, под наименование „Студентски клуб“. Получените добри резултати пораждат желанието да се засили и заздравят това хубаво начало на студентска самопомощ, като се основе фонд за построяване Студентски дом. Такъв фонд се основава през 1904 година, а няколко години по-късно - 1911 година - се образува граждански комитет за управлението на фонда, под председателството на ректора на Университета. От тогава и до сега този комитет, уставът на който е надлежно утвърден от Министерството на народното просвещение, работи усилено и се стреми да осъществи главната си цел - построяване на Студентски дом. В този момент

комитетът разполага вече с около 2.500.000 л. Тази сума се почти удвоява с обещаните от международната студентска организация за взаимопомощ 15.000 долари, така че в същност гражданският комитет разполага кръгло с 5.000.000 лева.

Сумата е доста внушителна и тя действително би дала възможност да се построи Студентски дом, който да задоволи голяма част от българското студентство, но, ако се използва само за строеж на сграда. Комитетът, обаче, няма подходящо място. С писмо от 1 декември м.г. комитетът моли да му се подари това място.

При това положение министерството не би могло да не се притече на помощ на българското студентство и да не му съдействува за изграждане на многожелания Студентски дом, който ще стане огнище на другарство, в което винаги ще

гори свещеният огън на българските надежди.

Отстъпването даром на това място на Държавния университет в лицето на ректора на Университета се явява най-целесъобразният начин за постигане на целта. Ректорът и академичният съвет ще поставят на разположение мястото за Студентски дом и гражданският комитет ще може да изпълни задачата си.

Моля, прочее, Народното събрание да гласува приложението законопроект.

гр. София, 21 януари 1931 г.

**Министър на земеделието и
държавните имоти: Григор Василев**

Информация във в. „Знаме“, бр. 119, 30.05.1931 г.

Информация във в. „Слово“, бр. 2682, 30.05.1931 г.

Роден на 25 декември във Варна. През 1897 г. завършва математика в Софийското училище в Софийски университет „Св. Кирил и Методи“ Климента Охридски“.

Основоположник на статистиката в България. Създава първата статистическа служба в Република България. Ръководи статистическата служба при министрите на търговията и земеделието. Работил е в Главна дирекция на статистиката. През 1907 г. дава Върховния статистически съвет и го председателства. Бил е председател на Варненския кооперативна банка. Работил е в Института за професор в Свободния застрахователно дело.

Автор и съставител на статистиката и статистическите статистики „Основното образование“ (1907), „Кратък статистически справочник“ (1907), „Село Каси-Лазарево“ (1909), „България. Статистически данни“ (1925) и др.

Умира на 6 май 1931 г.

КИРИЛ Г. ПОПОВ

(1870 - 1927)

Роден на 25 декември 1870 г. във Варна. През 1895 г. завършва математика във Висшето училище в София (сега - Софийски университет „Св. Климент Охридски“).

Основоположник на статистиката в България. От 1896 г. ръководи статистическото бюро при министерството на търговията и земеделието, прераснало в Главна дирекция на статистиката. През 1910 г. създава Върховния статистически съвет и го председателства до смъртта си. От 1910 до 1921 г. е председател на Върховния съвет на Българската централна кооперативна банка. Член на Международния статистически институт. От 1919 г. е дописен член на БАН, а от 1920 г. - професор в Свободния университет, където чете лекции по застрахователно дело.

Автор и съставител на редица трудове в областта на статистиката и статистическите проучвания, между които „Основното образование в България през 1894 - 95 г.“ (1898), „Кратък статистически сборник за всички страни на света“ (1907), „Село Каси-Лак. Опит за статистическо-икономическа монография“ (1909, в съавторство с П. Пенчев), „Стопанска България. Статистически изследвания“ (1916), „Финансовите тежести на България по изпълнението на Ньойския договор“ (1925) и др.

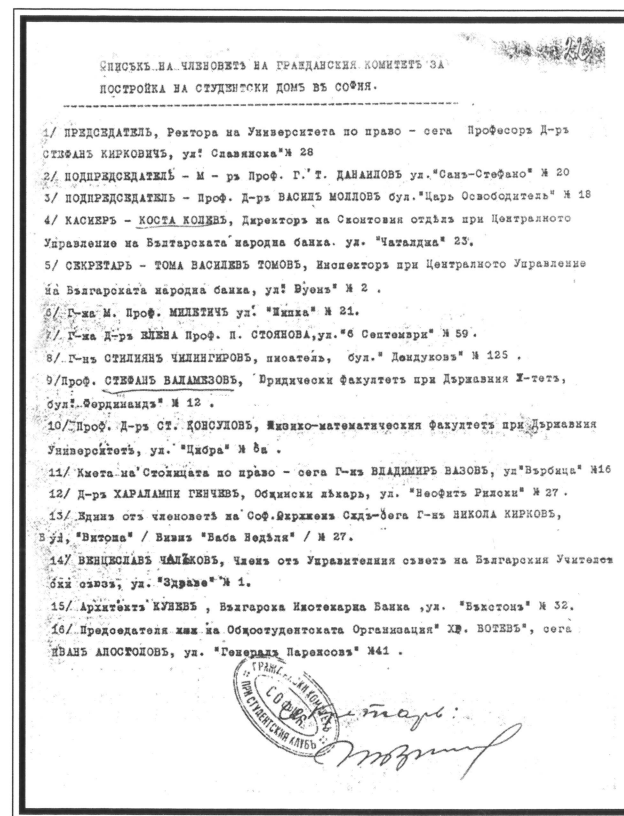
Умира на 6 май 1927 г. в София.

Принос към създаването на Студентския дом

Член на първия състав на Гражданския комитет за построяване на здание на Студентския клуб в София, основан на 12 юни 1910 г.

По негова лична инициатива се организира лотария в подкрепа на Студентския дом.

Списък на членовете на Гражданския комитет за построяване на Студентски дом в София (към 1931 г.)

Основатѣ на студентския домъ се положиха

Вчерашното културно тържество въ столицата. Присъствуваха наши министри и гости отъ странство.

Най-после, следъ двадесетъ години събиране на средства за издиганъ студентски домъ въ София, започва се вече и практическото осъществяване на този проектъ.

Въ близко бъдеще и нашите студенти ще се радватъ на свой подходящъ домъ з. подобрени условия на академическа работа.

Вчера, на 11 часа предъ обядъ, стана тържествено полагане на основния камък на студентския домъ.

За тържеството пристигнаха като представители на международната студентска взаимопомощ г. г. д-ръ Кочникъ и д-ръ Поберецки, които помогнаха да се отпуснатъ за постройката на този домъ близо 2,000,000 лева.

Религиозната служба по полагане основния камък бѣше извършена отъ Н. В. Просвещение Софийския митрополитъ г. г. Стефанъ.

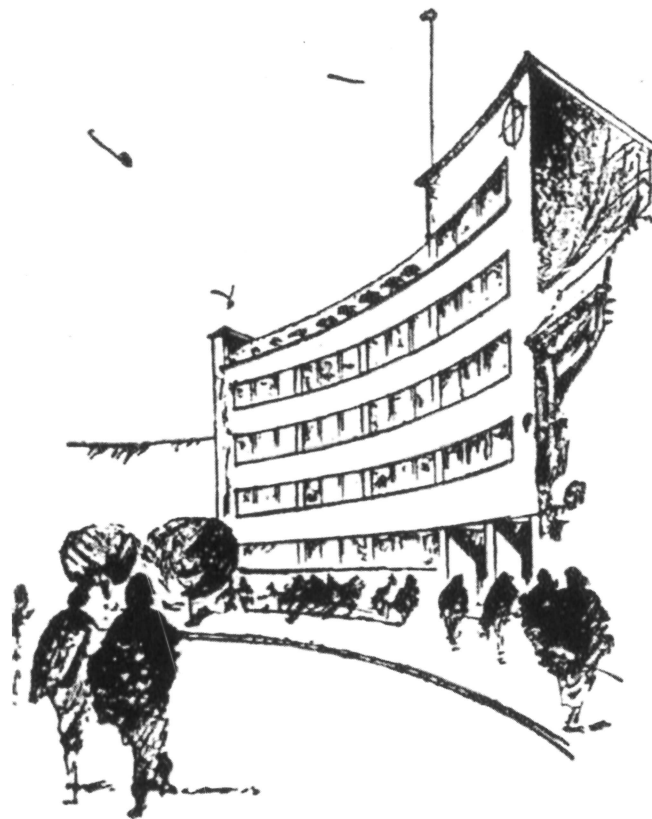
На тържеството присъствуваха министрите на народното просвещение г. проф. Цанковъ

на благоустройството г. проф. Данайловъ, на железниците г. проф. П. Стайновъ, бившиятъ министъръ г. Григоръ Василевъ, много дипломатически представители, общественици, професори, студенти, граждани.

Пръвъ говори министърътъ на благоустройството г. проф. Данайловъ, който е подпредседател на гражданския комитетъ, следъ него говориха г. д-ръ Кочникъ и г. д-ръ Поберецки, отъ страна на международната студентска взаимопомощ, следъ което се прочете отъ г. проф. Консуловъ актъ за полагане основния камъкъ.

Отъ името на Българския националенъ студентски съюзъ говори Борисъ Коцевъ, който благодари за положените грижи отъ страна на всички, които помогнаха за реализирането на тази крупна инициатива.

Въ 11 и пол. часа въ честь на представителитъ на международната студентска взаимопомощ, г. Кочникъ и г. Поберецки, се даде банкетъ въ Юнионъ Паласъ.

Студентския дом, 1933 г.

Статия във в. „Пряпорец“, 31.05.1931 г.

Автор на програмата и организирането на Студентския дом

Сту

Програ

(Медиа: Зора да попише, коли. ш пр.)

Размис

Четене

Слуше

За

Из статията на Татяна

ТАТЯНА КИРКОВА

Секретар на организацията Университетска международна взаимопомощ (Entraide Universitaire Internationale) в края на 20-те и началото на 30-те години, когато се осигуряват 15 000 долара за изграждането на Студентския дом. Координатор на външната подкрепа за построяването на дома.

Автор на програмни статии за предназначението и функционирането на Студентския дом.

Студентския домъ въ София	
Програма и задачи	
Програмата на студентския домъ, която е точно изразена въ планъ му, се състои отъ следнитѣ части:	
Програма:	Планъ
Самопомощъ: (менза, взаимопомощна каса, Явора за търсене работа, машиннописъ, преводи, печатане на коли, шевъ, квартирно бюро и пр.)	Помѣщение за два ресторана, стан за самопомощни организации — II етажъ.
Клубна частъ	Клубни помѣщения, салонъ
Размѣщения и прекъсване на свободното време.	за вечеринки и събрания, тераса, кафене.
Занятия:	
Четене, подготовка на изпити, научни кръжоци, курсове по чужди езици и др.	Библиотека, читалища, стан за занимание и курсове.
Студентски организации:	
Свързването на студентскитѣ организации.	Помѣщения за канцеларнитѣ на студентскитѣ организации въ I етажъ.
Здраве и хигиена:	
	Бани и душове, бръснаръ, помѣщение за медицинска служба.
Управление:	
	Канцелария на управата, каса, счетоводство, жилище за управителя, стан за персонала въ тавана.

Из статията на Татяна Киркова, публикувана във в. „Студентска борба“, 30.07.1938 г.

Татяна Киркова СТУДЕНТСКИЯТ ДОМ В СОФИЯ. ПРОГРАМА И ЗАДАЧИ

В центъра на столицата, на хубавия площад „Народно събрание“, от няколко години се строи Студентски дом. И макар че всички почти завършената сграда, малцина знаят какво ще представлява този дом, какви са неговите цели и задачи, и какви нужди той ще задоволи.(...)

На Гражданския комитет за постройка на Студентски клуб се предложи съдействие, за да се построи един

образцов Студентски дом.

Домът ще бъде *Централен студентски дом*, в който ще бъдат съсредоточени всички самопомощни институти и организации, които улесняват живота на студента и който да бъде същевременно средище на духовния, умствения, организационен и пр. Живот на студентите, т.е. липсващия още в София *общостудентски център*.

Домът да служи на всички студенти, при което условие само може да бъде общостудентски център.

Съгласно с основните начала на самопомощта, студентите трябва да участват в ръководството на самопомощните институти и на дома, под надзора и напътствията на по-възрастни лица, професори, аспиранти и др. Това участие има възпитателно значение като развива у студента чувство за отговорност, дисциплина, солидарност и безкористна обществена служба. Ако в Университета студентите добиват научни знания, в Студентския дом те получават обществено възпитание.

Гражданският комитет възприе така разширената и конкретизирана формула, а БНСС заяви, че ще приложи всички усилия за изграждането на Студентския дом, като помогне за събиране на средства в България.

Вследствие постигнатото споразумение, от есента 1928 г.

Гражданският комитет се залови с три главни задачи:

1. Да се получи *централно място* в София, вместо даденото вече от общината в Лозенец, което не можеше да се използва за Централен студентски дом. Вследствие направените постъпки Министерският съвет отпусна мястото на площад „Народно събрание“ и ул. „Аксаков“.

2. Да се съберат *нужните средства*, на първо място необходимите 11 000 долара. За тази цел БНСС образува при Гражданския комитет един студентски комитет, който проведе редица акции в София и в провинцията. Една година по-късно повече от необходимата сума бе събрана.

3. Да се изготвят *плановете* на Дома с оглед на неговите разнородни задачи. За тази цел г-н арх. Ст. Белковски се изпрати в Германия, където Международната университетска взаимопомощ му уреди посещения в най-добре уредените студентски домове и постави на негово разположение експертния институт за студентски домове в Дрезден, където са пратени и систематизирани всички материали по този предмет. След направените посещения и проучвания, г-н Белковски и г-н Данчов изработиха плана на студентския дом, като в основата му е легнала пълната програма на дома. Планът най-рационално използва даденото място и пространството и много сполучливо разрешава поставената задача. Дрезденският експертен институт намери представения проект за отличен и изказа на авторите му най-ласкави похвали.

Програмата на студентския дом, която е точно изразена в плана му, се състои от следните части.

Програма:

Самопомощ: менза, взаимопомощна каса, бюро за търсене работа, машинопис, преводи, печатане на коли, шев, квартирно бюро и пр.

План: помещение за два ресторанта, стаи за самопомощни организации - II етаж.

Клубна част: развлечения и прекарване на свободното време.

План: клубни помещения, салон за вечеринки и събрания, тераса, кафене.

Занятия: четене, подготвяне на изпити, научни кръжоци, курсове по чужди езици и пр.

План: библиотека, читалня, стаи за занимание и курсове.

Студентски организации: съсредоточаване на студентските организации.

План: помещения за канцеларии на студентските организации на I етаж.

Здраве и хигиена.

План: баня и душеве, бръснар, помещение за медицинска служба.

Управление:

План: канцелария на управата, каса, счетоводство, жилище за управителя, стаи за персонала на тавана.

Разпределението на пространството между разните части е направено, според таблиците, изработени от вещи лица в странство и установяващи правилно съотношение между отделните части на програмата и помещенията. За установяването на нормите за Студентския дом, архитектите са взели предвид броя на студентите в София и увеличението им в бъдеще.

И тъй, домът представлява с отделните си части, едно основно проучено и свързано цяло, като план и програма, и ние ще можем да се гордеем, че ще имаме в София един образец студентски дом.(...)

в. „Студентска борба“, 30 юли 1938 г.

Васил Георгиев Ян
на 2 юли 1905 г. в П.

Следва агрономст
кия университет. О
номо-лесовъдската с
щостудентската с
„Христо Ботев“. От
ректор на допълните
училища в села от
Пазарджишко и П
март 1944 г. работи в
скостопанска инф
пропаганда на минис
имоти. През септемв
на друга работа“. Две
към Съюза на наро
редактор на сп. „Чит
работа. Има епизо
преводач, редактор
дат“, „Народна култу

Умира на 4 септем

СТУДЕНТО

На
Днес, когато Съветът на
госпелна родолюбива академия
младши преподава свои юбилейни
150-годишен, съвпадащ със 100-годиш
късно със началото на мирната ре
ня д-ктантЪ
отъ Букурещъ и
Няколко, член
борбеска фазан
га, срещу които
с. била внимат
там малко —
редно би било
да споменемъ въ
интересни лични
суетности, съ
кото въ гра
денъ и наеман
къ, които се на
гала въ най-пе
личествения и цененъ пи
та на българското н

Статия от
в. „Студ

ВАСИЛ Г. ЯНКОВ
(1905-1974)

Васил Георгиев Янков е роден на 2 юли 1905 г. в Пловдив.

Следва агрономство в Софийския университет. Оглавява агрономо-лесовъдската секция в Общостудентската организация „Христо Ботев“. От 1942 г. е директор на допълнителни земеделски училища в села от Пловдивско, Пазарджишко и Плевенско. От март 1944 г. работи в отдела за селскостопанска информация и пропаганда на министерството на земеделието и държавните имоти. През септември е освободен „поради преминаване на друга работа“. Две години е безработен. От 1952 г. работи към Съюза на народните читалища и като технически редактор на сп. „Читалище“. След 1955 г. няма постоянна работа. Има епизодични ангажименти като хоноруван преводач, редактор и рецензент към издателствата „Земиздат“, „Народна култура“, „Наука и изкуство“.

Умира на 4 септември 1974 г. в София.

СТУДЕНТСКИЯТ ДОМЪ ВЪ СОФИЯ
Най-съкровено постижение на БНСС.

Днес, когато Съюзът на българските студенти, по тамъ ще се празнува своя юбилейна 15-и конгресъ, свъщащъ тѣмъ българско наследство на зорката револуция на д-ктатията отъ Букурещъ и Нюйоркъ, чиято борбеска фланга, срещу които с била винаги тѣмъ малкото — тѣмъ бѣло да споменихъ въ нѣмъ-сари линии чувствата, които се вадѣта въ нѣмъ-личествения и чиевъ паметъта на българското иници-

и много поколения на голѣмъ брой български студенти. Но тамъ ще се възстанови и висши граждански до-бретели, ще се кончатъ войни и ха-мачери, тѣмъ чеобходни на Плата неговитъ „дѣлавици“, а следъ време Тамъ студентството, узнало какъ да въвеа тѣмъ стоитъ безкорист-но и тѣмъ-рече често безименни ус-лужи на негови по-възрастни колеги и на рѣмъ други искрени приятели на студентството, ще се възвѣта въ духъ на по-голяма солидарностъ по между си, въвъ началото и къмъ ожагоето, на прѣвъ вѣчно бѣлата нѣмъта на Ше въвъ ожестуваватъ самопомощица въ нѣмъ-сари помощица — сѣмътъ звѣтъ на прѣдшественитѣмъ во. Ще се раз-берѣ, че дѣлито на грабежъ трѣбѣ да продължи, че Студентскиятъ домъ е само началото на едно голѣмо студентско строителство.

Тамъ студентитѣ, узнали за трагично дѣлѣната въ много с.

привѣтъ, въ дѣмъ на историческата 12-годишнина отъ промѣното дѣло на Нюйоркъ — 27 ноември 1931 годи-на — ще повторѣ даватъ, дадена отъ неговитъ „дѣлавици“, а следъ време башъ и дѣмъ, но вече не че не рѣши оконитѣ наложени на Българския на-ролъ въ Нюйоркъ, — тѣмъто разплатѣне сѣмъ на негови по-възрастни колеги и на рѣмъ други искрени приятели на студентството, ще се възвѣта въ духъ и да се повторѣ тога спрямо робство. И тѣмъ когото ще бже задѣ-си, въвъ началото и къмъ ожагоето, на прѣвъ вѣчно бѣлата нѣмъта на Ше въвъ ожестуваватъ самопомощица въ нѣмъ-сари помощица — сѣмътъ звѣтъ на прѣдшественитѣмъ во. Ще се раз-берѣ, че дѣлито на грабежъ трѣбѣ да продължи, че Студентскиятъ домъ е само началото на едно голѣмо студентско строителство.

Ето чувствата, които произвѣ-ля въ брой приложени студенти, на Чилингирова и Томова, дългоносно судѣств дѣмъ, които се

Статия от Васил Янков, публикувана във в. „Студентска борба“, 25.08.1940 г.

През декември 1929 г. е избран за председател на Студентския строителен комитет по изграждането на Студентския дом към Българския национален студентски съюз. Под негово ръководство са изкопани основите на сградата и е положен основния камък на дома, а през ноември 1930 г. е завършен покрива. Пряко координира събирането на средства за построяването на Студентския дом от представители на Българския национален студентски съюз в цялата страна.

От 1929 г. до смъртта си през 1974 г. е автор на много документи и статии за историята и актуалното състояние на Студентския дом. В началото на 70-те години на ХХ век, съвместно със Снежина Кочемитова и сина на Стилиян Чилингиров - Добромир Чилингиров - създава неформален инициативен комитет за честване на 40-годишнината от полагането на основния камък на Студентския дом. През 1971 г. инициира акция за написване на спомени за изграждането на дома от бивши студенти - участници в кампанията по построяването му, част от които се съхраняват в Централния държавен архив в личния фонд на Васил Янков под номер 1548 к.

Най-ревностният радетел за опазване на паметта за Студентския дом.

Из написаното от Васил Г. Янков за Студентския дом

1. Янков, Вас. *Pro Domo Suo - Студентска борба*, 28. 12. 1929.
2. Янков, Вас. Г. Акция по Студентския дом - Студентска борба, 8. 02. 1930.
3. Янков, В. Г. *Думата на българския студент - Студентска борба*, 1. 03. 1930.
4. Янков, Вас. Г. *Денят на студента - Академик* (Плевен), бр.2, 1.11.1931.
5. Янков, Вас. Г. *Доклад на Централния студентски комитет за изграждане Студентски дом в София за дейността му, развите от 27 юлий до 15 ноември 1930 година - ЦДАРБ*, фонд 1548к, опис 1, арх. единица 312.
6. Янков, Вас. Г. *Стилиян Чилингиров и студентството - Студентска*

борба, 1. 01. 1933.

7. Янков, Васил. *Студентският дом в София. Най-съкровено постижение на БНСС - Студентска борба*, 25. 08. 1940.

8. Янков, Васил. *Една незабравима десетгодишнина - Студентска борба*, 9.08.1941.

9. Янков, Васил. *10 годишнина на Студентския дом /телеграма/- Студентска борба*, 8. 12. 1941.

10. Янков, Васил Г. *Студентският дом на културата - Читалище*, кн.3/1962.

11. Янков, В. Г. *Двама от създателите на Студентския културен дом - Студентска трибуна*, 17. 12. 1963.

12. Янков Вас. Г. *Някои моменти от една обща дейност, в която вземаше живо участие проф. архитект Иван Данчов с проф. архитект Станчо Белковски във връзка с изграждането на Студентския дом в София - ЦДАРБ, фонд 1548к, опис 1, арх. единица 321.*

13. Янков, Вас. Г. *На вниманието на приятелите-активисти при Студентския дом на културата в София - ЦДАРБ, фонд 1548к, опис 1, арх. единица 323.*

Думата на българския студент

Повелята на жезна необходимост изисква изграждането на един добре замислен и обзаведен Студентски дом. Това е необходимостта да се създадат човешки условия на живот на стотици способни български студенти, които днес изнемогват и които утре могат да донесат вместо полза вреда на народ и държава. Защото гладът е лош другар и и още по-лош съветник. Той изражда психически, преди да убие физически. От тук, разбира се, не следва че образованието, респ. висшето такова, трябва да бъде дадено само на тези, които произхождат от заможни семейства. В такъв случай, то би добило кастов характер, като много способни и даровити младежи биха останали без него. От тук следва тъкмо обратното: че образованието, бидейки универсална ценност, трябва да бъде дадено съобразно степента на умствените данни и склонността на младежите и то най-способните от тях, като качествата: богатство и бедност бъдат пренебрегнати при получаването му. От тук следва и още нещо, и то е създаването на минимума условия, при които може да се получи едно що годе нормално следване. Е добре, днес много български студенти не се ползват от този минимум. Той трябва

да им се даде!

Всички тези разсъждения имат стойност, разбира се, само изхождайки от становището, че за общия напредък на обществото, не е безразлично състоянието - душевно и материално, на отделните му единици. Ако сметнем, обаче, че „всяка коза за свой крак“, тогава естествено те стават безпредметни. Но понеже българското общество претендира да бъде културно и при това християнско, и понеже културата предполага взаимопомощ и подкрепа на по-слабия, то помощта на обществото към излъченото от недрата народни българско студентство става неизбежна.

Че има стопанска и финансова криза, това е неопровержима истина. Но, че въпреки нея, общество, кредитни учреждения, стопански предприятия, общини, окръзи и държава са длъжни да се притекат на помощ и това не подлежи на съмнение. Ясно е, че който е бил в състояние преди кризата да даде един милион лева, днес не може да ги даде. Ала съвсем не значи че, оправдавайки се с кризата, същият, може да даде едвам сто лева.

Между това, кризата и алармата около нея са твърде благоприятни за мнозина, за да проявят верноподаничеството си към своята „Бай Ганьовщина“. В акцията по събиране суми за Студентския дом, ние се натъкнахме вече на подобни случаи.

Те не ще останат неизобличени, понеже не се касае да се дават трохи и да смятаме, че сме дали. Има мнозина богати българи, които при нужното съзнание на дълг бихо могли да дадат много повече и по такъв начин да запечатат името си в паметта на идващите академически поколения.

Българското студентство чака. То има право да разчита на една щедра подкрепа. Със своята принадлежност и с проявата на високото си национално съзнание то е заслужило подкрепата на имащите.

Дали те на свой ред ще изпълнят дълга си, ще покаже близкото бъдеще. То ще покаже още, дорасло ли е българското заможно общество и нашите общини до степен да бъдат достойни за подарената им от героите на Шипка свобода, или са все още с примитивните схващания на жалкия егоист, тъй присъщи на човека с робска психология.

Васил Г. Янков
студент-агроном - председател на помощния
акц. комитет за изграждане на Студентския дом.
в. "Студентска борба", бр.9 от 1 март 1930 г.

ЕКЗ

ция през 1913 г. От 1914 г. в Женева и Фрибург.

През 1921 г. е ръководител През 1922 г. е избран за работи за снемане на Българската екзархия в водачите на акцията за по време на Втората световна война.

Български екзарх митрополит през 1948 г. е отстранен като църква и принуден да напусне Карловско.

Автор на множество книги, които „На път за Далмация“ (1932), „Същината на философия и наука“ (1937) и др. Умира през 1957 г.

Провъзгласен е за Почетен риален институт „Яд Вана“ нето на българските епископи

ЕКЗАРХ СТЕФАН I (1878 - 1957)

Екзарх Стефан I (със светско име Стоян Попгеоргиев Шоков) е роден на 7 септември 1878 г. в с. Широка Лъка.

През 1900 г. завършва Духовната академия в Киев. Учителства в Пловдивската мъжка гимназия, а покъсно в Българска духовна семинария в Цариград. През 1910 г. приема монашески чин. Участва в Карнегиевата комисия и в комисията по сключване на мира с Тур-

ция през 1913 г. От 1915 до 1919 г. специализира богословие в Женева и Фрибург.

През 1921 г. е ръкоположен за Маркианополски епископ. През 1922 г. е избран за Софийски митрополит. Активно работи за снемане на схизмата, наложена през 1872 г. на Българската екзархия от Вселенската патриаршия. Един от водачите на акцията за спасяването на българските евреи по време на Втората световна война.

Български екзарх между 1945 и 1948 г. На 6 септември 1948 г. е отстранен като глава на Българската православна църква и принуден да подаде оставка. Заточен в с. Баня, Карловско.

Автор на множество слова и богословски трудове, между които „На път за Дамаск“ (1932), „Българската Църква“ (1932), „Същината на пастирското служение“ (1935), „Религия и наука“ (1937) и др.

Умира през 1957 г.

Провъзгласен е за *Праведник на света* от израелския мемоариален институт „Яд Вашем“ за неговия принос за спасяването на българските евреи през 1943 г.

Приноси към създаването на Студентския дом

Съдейства Софийската митрополия и Св. Синод да подпомогнат финансово и морално акцията за събирането на средства за Студентския дом.

Отзовава се на молбата на вестник „Студентска борба“ и предоставя насърчителен текст за неговия специален брой, посветен на Студентския дом - бр. 9 от 1 март 1930 г.

Като митрополит на София лично отслужва водосвет при полагането на основния камък на сградата на 30 май 1931 г.

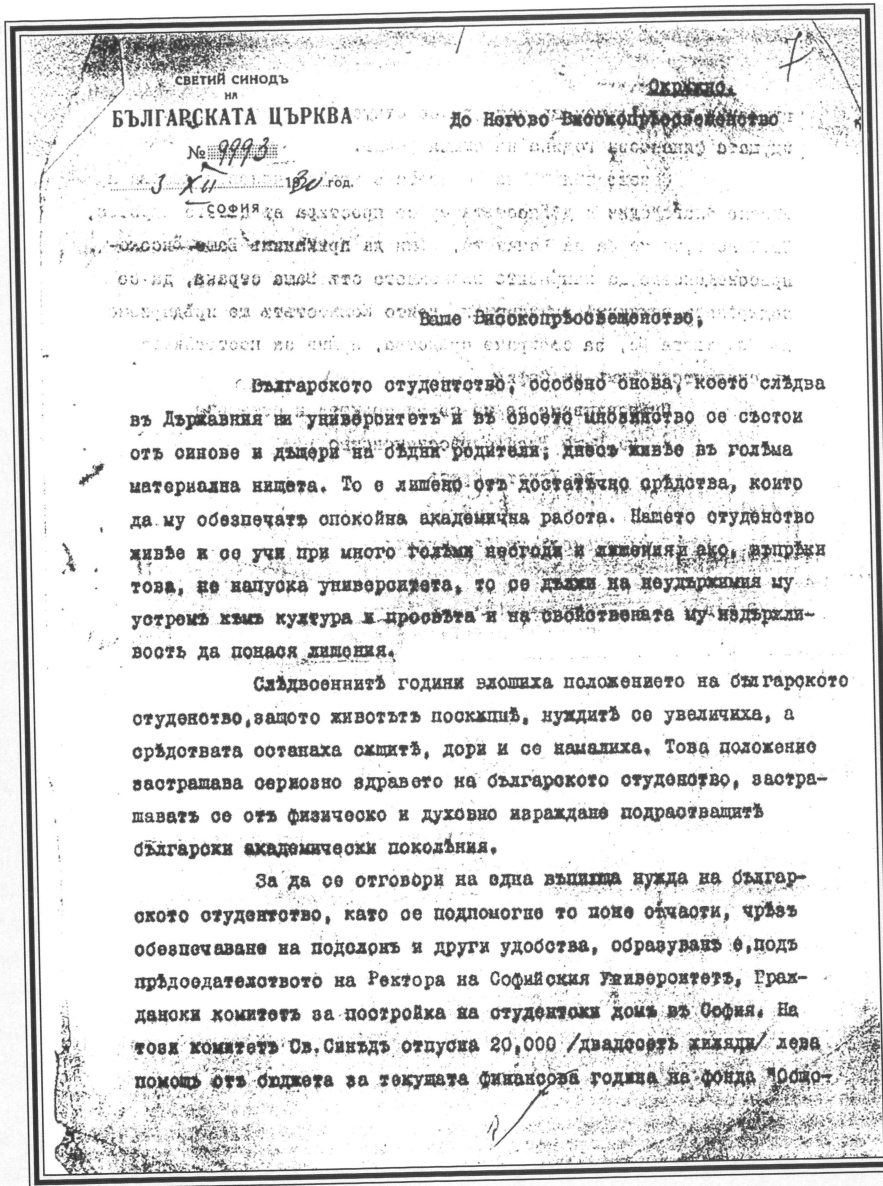
ИНИЦИАТИВАТА ЗА СТУДЕНТСКИЯ ДОМ...

Инициативата за Студентския дом в София е навременна и полезна. Тя напълно заслужава да има общо съчувствие и съдействие на всички българи, на всички радатели за цивилизация и култура. Издигането на този Дом, безспорно ще бъде голям принос за науката и живота, за родолюбието и човешината на академичната ни младеж. Той ще й даде необходимите условия умело да се справи с физическия и духовен труд, чрез който студентството расте в знанията и крепне в идеализма.

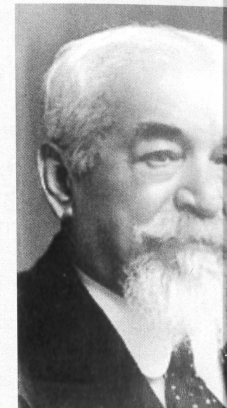
Студентският дом има високата задача да продължи на социална основа делото на аудиториите. Той ще калява студентите за достойна служба Богу и народу. Неговият идеал е да сформира жива и дейна академическа челяд, гдето общежитието и взаимнопомощта ще творят здрава наука, благороден живот и служение пред олтаря на отечеството, църквата и общочовешкия идеал за мир и съвършенство.

Софийски митрополит Стефан

в. „Студентска борба“, бр. 9 от 1 март 1930 г.

Окръжно на Св. Синод на Българската църква (№9993 от 3.12.1930 г.), с което се приканват всички епархии да подпомогнат изграждането на Студентския дом в София

Основател и директор до 1937 г. Основател на българските публицистически списания, председател на Славянско-българските дружества в Загреб, изкуствата, на Полска в Лондон и др.

Министър на правосъдието (1885). Министър на правителството на България (1912 г.).

Пълномощен министър, ден представител на десетки трудове в сферата на правосъдно обичайно съдебно правото и др.

Умира на 8 септември 1937 г.

СТЕФАН С. БОБЧЕВ (1853-1940)

Стефан Савов Бобчев е роден на 20 януари 1853 г. в Елена.

Учи във Военно-медицинското училище в Цариград. Завършва право в Москва. Работи като съдия в Пловдив и председателства Върховния административен съд на Източна Румелия.

Един от основателите на Софийския университет и на неговия Юридически факултет. Председател на на БАН от 1921 до 1937 г.

Основател и директор на Свободния университет от 1920 до 1937 г. Основател и председател на Дружеството на българските публицисти и писатели от 1901 до 1921 г. Пожизнен председател на Славянското дружество в България.

Дописен член на Югославската академия на науките и изкуствата в Загреб, на Чешката академия на науките и изкуствата, на Полското научно дружество, на Кралския колеж в Лондон и др.

Министър на правосъдието на Източна Румелия (1884-1885). Министър на народното просвещение на България в правителството на Иван Гешов от 16 март 1911 г. до 1 юни 1912 г.

Пълномощен министър в Петроград (1912-1913). Народен представител в няколко народни събрания. Автор на десетки трудове в областта на правото, между които „Българско обичайно съдебно право“, „Българско обичайно наказателно право“ и др.

Умира на 8 септември 1940 г. в София.

Приноси към създаването на Студентския дом

Като министър на народното просвещение на България в правителството на Иван Гешов (16 март 1911 г. - 1 юни 1912), със заповед № 1516 от 14 май 1911 г. утвърждава създаването на Граждански комитет за постройка на здание на Студентския клуб.

В качеството си на общественик и директор на Свободния университет, подпомага морално и материално всички инициативи за изграждането на Студентски дом.

Отзовава се на молбата на вестник „Студентска борба“ и написва статия за неговия специален брой, посветен на Студентския дом - бр. 9 от 1 март 1930 г.

Проф. Стефан С. Бобчев СТУДЕНТСКИ ДОМ

Думата е за Всестудентския дом в София. Той е всестудентски, защото в неговите стени ще намерят подслон не само студентите от Софийския държавен университет, а и тези от Свободния университет за политически и стопански науки, както и студентите от Музикалната академия.

Студентският дом ще бъде едно убежище на немили-недраги скитници, неволници студенти, които сега чезнат и тровят младежка енергия, живот и здраве в подвали, изби, зимници. Ако беше само това, пак идеята за Студентския дом трябваше да се поддържа от всеки свестен и интелигентен български гражданин. Всеки трябваше да се притече всякак на помощ...

Но студентският дом ще бъде нещо повече от едно убежище на нуждаещите се студенти. В него ще се настани едно интелектуално огнище. Това огнище ще дава културен топлик на обитателите на дома; това огнище ще излъчва извън стените си зари, които ще осветляват. Ще осветляват българското общество, и ще му сочат националния път, по кой-

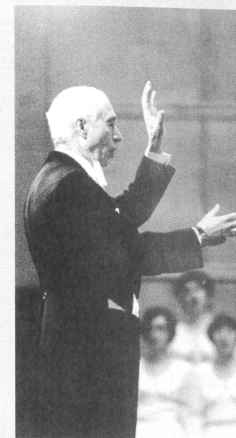

то са тръгнали всички истински студенти; националният път за спасение на родината. Защото родолюбието на нашите студенти, кристализирало в лозунгите и програмата на БНСС е от възвишен характер. То кани всеки българин към този спасителен път: горещо, постоянно, безкористно родолюбие. То трябва да зарази всички слоеве на българския народ.

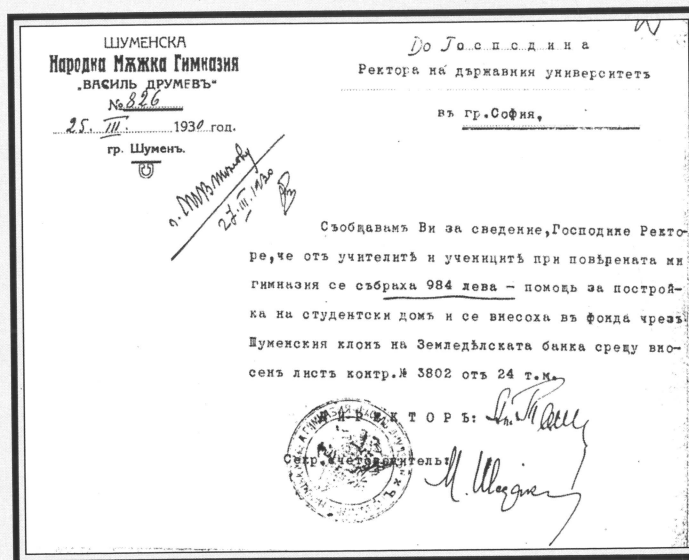
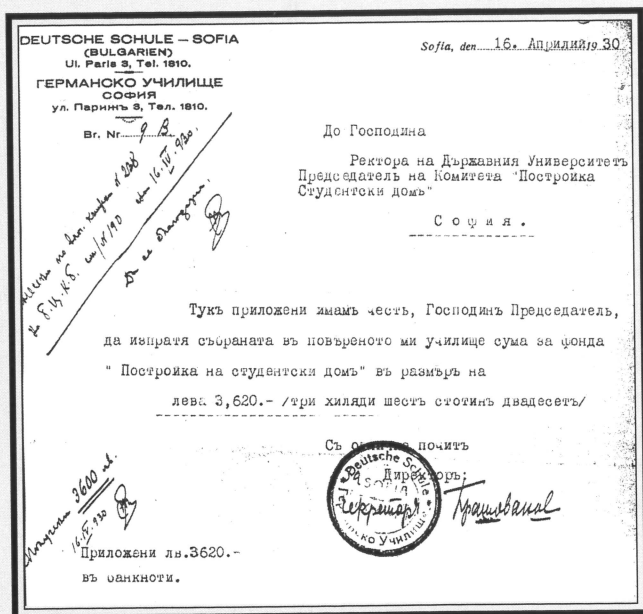
Инициативата за Студентски дом е наша, българска. Тя принадлежи на българското гражданство. Тя е взета преди години. Ако нейното изпълнение досега се забави, това има своите причини, главно в нашата немотия... Сега това изпълнение е оздравено и с външна помощ. Тука се срещаме

с Университетска международна взаимопомощ (Entraide Universitaire Internationale), която под известни условия ще ускори събъждането на хубавото дело. Ще го ускорим и ние с нови наши залагания. Изисква се, прочее, преди всичко и над всичко ние сами да си помогнем. Нека се проникнем от тези чувства. Всички да дадем лептата си, кой как, където и с каквото може.

Проф. Стефан С. Бобчев
Директор на Свободния университет
 в. Студентска борба, 1. 03. 1930

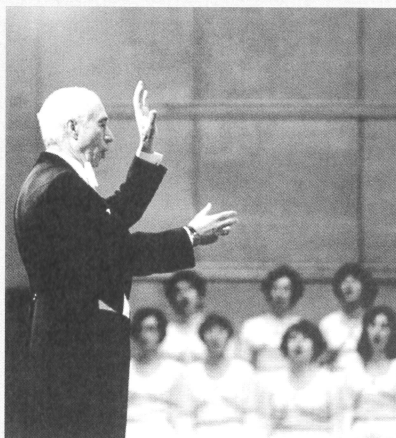

демия курсовете на
 Основател през 1
 до началото на 90-те
 църквата „Св. София“
 хор „Родина“ при м
 (1955) и хора на мис
 Умира на 22 окто

Дарителски писма от Германското училище в София и от Мъжката гимназия „Васил Друмев“ в Шумен

АНГЕЛ МАНОЛОВ (1912 - 1991)

Ангел Манолов е роден на 12 ноември 1912 г. в Русе.

Следва в богословския факултет на Софийския университет и работи като помощник-диригент на Апостол Николаев - диригент на хора при Храм-паметника „Александър Невски“. Завършва право в Софийския университет и посещава като частен студент Музикалната ака-

демия курсовете на Добри Христов.

Основател през 1933 г. и диригент на Академичния хор до началото на 90-те години. Главен диригент на хора при църквата „Св. София“ от 1944 до 1953 г. Основава и ръководи хор „Родина“ при министерството на народното здраве (1955) и хора на миньорите „Темелко Ненков“ в Перник.

Умира на 22 октомври 1991 г. в София.

Приноси към създаването на Студентския дом

Като студент по право основава през март 1933 г. Академичния хор, който е първият творчески състав започнал репетиции в Студентския дом.

Участва в акцията по събиране на средства за построяване сградата на дома в началото на 30-те години.

Първият състав на Академичния хор (като хор при ОСО „Христо Ботев“) в деня на неговия първи концерт на 8.12.1933 г.

Юбилеен концерт на Академичния хор през 1983 г. по случай 50 години от създаването му

НИКОЛА НАЙДЕНОВ (1880 - 1939)

Никола Димитров Найденов е роден на 6 юни 1880 г. в Никопол. Завършва право във Франция. Става един от активните дейци на Радикалдемократическата партия. Работи като адвокат и съдия в София.

След 1923 г. става един от водачите на Демократическия сговор. Депутат в XXI, XXII и XXIII обикновени народни събрания. Председател на XXII Обикновено народно събрание.

Министър на народното просвещение в първото (4 януари 1926 - 12 септември 1928) и второто правителство (12 септември 1928 - 15 май 1930) на Андрей Ляпчев.

Умира на 25 декември 1939 г. в София.

МИНИСТЕРСТВО на НАРОДНО ПРОСВЕЩЕНИЕ	Преписъ
№ 38393.	Окръжно.
30. XII. 1929 год.	
СОФИЯ	
<i>До Г. Г. окръжните училищни инспектори, директорите на пълните и непълни средни учебни заведения и директорите на учителските институти.</i>	
Въ подиреца на бедствуващата българска академическа младеж, специален Граждански комитет, под върховното покровителство на Негово Величество Царя, е пуснал подписа за събиране суми за постройка на Студентски домъ в София. Комитетът се председателства от Г.-ия Ректора на Държавния университет. За събиране суми из провинцията ще бъдат изпратени студенти, снабдени с специални писма. На тях ще бъде възложена задачата да организират на местна почва събирането на суми по най-възможния и целесъобразен начин, съобразно условията, дето ще действуват. Въ случая, най-голяма и ценна подкрепа ще им бъде дадена от училищните власти.	
Горното като се съобщава, умоляват се Г. Г. Окръжните училищни инспектори и Г. Г. директорите на учителските институти, пълните и непълни средни учебни заведения, заедно с повърнените им ученици, да дават най-пълно съдействие въ случая. Министерството препоръчва на Г. Г. учителите от всички видове училища и самостоятелни инициативи въ това направление, които биха допринесли за събиране на повече суми въ полза на фонда за постройка на Студентски домъ.	
Това е едно ценно културно дело и заслужава безрезервни симпатии на всички народопросветни органи въ Царството им.	
Министъръ: (п.) Н. Найденовъ.	
Главенъ секретаръ: (п.) Ал. Радославовъ.	

Приноси към създаването на Студентския дом

Като министър на народното просвещение във второто правителство на Андрей Ляпчев (12 септември 1928 - 15 май 1930) подпомага акцията на Българския национален студентски съюз за набиране на средства за построяването на Студентския дом.

На 30 декември 1929 г. изпраща Окръжно №38393 до всички училищни инспектори, до директорите на средните учебни заведения и на учителските институти да окажат пълна подкрепа на студентите, изпратени по места за събиране парични суми за издигането на сградата.

Отзовава се на поканата на вестник „Студентска борба“ и написва статия за неговия специален брой, посветен на Студентския дом - бр. 9 от 1 март 1930 г.

Инициативи, които заслужават подкрепа

Инициативата на нашето студентство да създаде свой студентски дом заслужава пълна подкрепа на всички обществени среди.

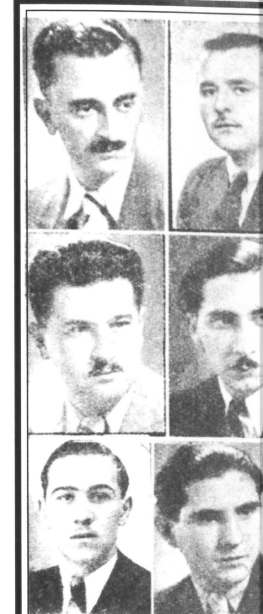
Подобни инициативи винаги са проява на самостоятелност и на съзнание, че всеки трябва да изпълни своя дълг, а не да очаква само от държава или държавни институти. Безспорно, че държавата има също дълга до подпомогне, но нейната задача ще бъде улеснена, когато има вече една организирана самопомощ.

Да се построи един Общостудентски дом - това значи да се създаде едно културно средище, където студентите освен, че ще бъдат улеснени в своя студентски живот, но ще има възможност да бъде в по-близък контакт със своите другари и да развие в себе си повече чувство за другарство, което често липсва във всички обществени прояви у нас. Другарството е добродетел необходима за студента, като бъдещ гражданин. В своето студентско общечитие, студентът ще добие навика да съчетава своите усилия с тези на своите другари, да уважава и онези от тях, които не мислят като него, но които честно мислят.

Никола Найденов,

министър на народното просвещение

в. „Студентска борба“, бр. 9 от 1 март 1930 г.

Отъ лѣво на дѣ
Илиевъ, Георги Кър

Отъ лѣво на дѣ
Тулешковъ, Веселин

Отъ лѣво на дѣ
Паскалевъ, Николай
сандъръ Сироматовъ

Дейци на Българ
ОСО „Христо Бо
с принос към

СТУДЕНТСКИ ДЕЙЦИ

Отъ лѣво на дѣсно първи редъ: Иванъ Захариевъ, Петъръ Илиевъ, Георги Кърначевъ, Василь Янковъ, Ангелъ Ганчевъ.

Отъ лѣво на дѣсно втори редъ: Петъръ х. Петровъ, Иванъ Тулешковъ, Веселинъ Табаковъ, Ас. Албански, Кънчо Ошановъ.

Отъ лѣво на дѣсно трети редъ: Петко Петковъ, Атанасъ Паскалевъ, Николай Цоневъ, Д-ръ Иванъ Българиевъ, Александъръ Сироматовъ и Драгомиръ Спасовъ.

Дейци на Българския национален студентски съюз,
ОСО „Христо Ботев“ и ОСО „Васил Левски“ (1926-1939)
с принос към изграждането на Студентския дом

ПРОФ. ГЕОРГИ ШИШКОВ (1865-1943)

Георги Димитров Шишков е роден през 1865 г. Зоолог, дописен член на БАН (1921). Първ български професор по зоология (1903). Основоположник на хидробиологията в България.

Два пъти ректор на Софийския университет (1917-1918 и 1928-1929). По време на втория си мандат активно съдейства пред банкови институти и големи търговски предприятия за събирането на сумата, необходима за построяване на Студентския дом.

ПРОФ. СТЕФАН БАЛАМЕЗОВ (1883-1960)

Стефан Гаврилов Баламезов е роден през 1883 г. Юрист конституционалист, академик (1946). Два пъти ректор на Софийския университет (1929-1930 и 1944-1945). Разработва системата на българското конституционно право.

Като ректор на Софийския университет (1929-1930) активно съдейства пред банкови институти и големи търговски предприятия за събирането на сумата, необходима за построяване на Студентския дом.

ПРОФ. СТОЯН КИРКОВИЧ (1875-1960)

Стоян Кирков Киркович е роден през 1875 г. Лекар интернист. Един от основоположниците на българската научна школа по вътрешни болести и на Медицинския факултет на Софийския университет през 1918 г. От 1920 до 1947 г. е завеждащ катедрата по пропедевтика на вътрешните болести. Има трудове върху туберкулозата, чернодробните заболя-

Всѣки левъ, даденъ за Студентски Домъ
е левъ, даденъ за бждецето на яцията!

Когато подраст-
вашитъ плѣвенски
деца отидатъ въ
София, тѣ ще от-
криятъ своя соб-
ственъ домъ въ До-
ма на студентитѣ.

Едва родина, едва идеали, едва Студентски Домъ!
Днесъ за дома, а утре — чрезъ дома — България!

Издигането на Студентски домъ въ София, трѣбва да бжде вър-
ховна амбиция на всѣки студентъ.

П. Пенчевъ
адамовъ

тересъ на велики
творения на велики
на живописната, окулту-
Висото тѣхъ се съвпадо
на външни възрада сагадо
— магалою, спекулиращи само
съ златото, женко тѣло, и
поркографията.

Епидемията къмъ зрѣлостъ е
своела война. Навсѣмда се
руватъ имоловни, остри, усю-
волствни и лозийважни. Угас-

подпомогнете студента
не го о

Проф. Ас. Златаровъ
Да имъ помогнемъ!

Нашето общество се още е
чуждо къмъ студентството ни; не-
достатъчно разбира неговитѣ боли-
ки и възжеления, неговитѣ пала-
вости и възления, неговитѣ усил-
ия и успѣхи. Склонни сж у насъ
да доимитъ у студента само не-
говитѣ слабости и да изрекатъ
присѣда. Като че ли сърцето ни
никога не е бивало младо, та за-
бравяне неговитѣ пориви, и иске-
ме да видимъ всички прегърбени
подъ товара на излишна мѣд-
ростъ! Като че ли умътъ на два-
десетъ годишния нина същата опти-
ностъ и сжнцитѣ угловани, като
ни гик, що сж живѣли три нѣти
по-чече! Колко скръбно би било,
ако това бѣше така; животътъ ще
изгуби своята жаръ.

Жертва на това предубеждение
къмъ студентитѣ, ние сме ги оста-
вили самиде се лутатъ, не чувст-
ваме потреба да се приближимъ
къмъ тѣхъ и като постари при-
тели да ги разберемъ и да имъ
помогнемъ, когато иматъ нужда
отъ помощъ. И разбира се, че сту-
дентството ще се поучаства изо-
ставено и може да стори и лиш-
ни грѣшки! Но вината за това е
наша — на тия, които по-вече
завискъ и жонки.

При това, ние не се забравя,
при какви трудни условия живе
нашиятъ студентъ. Голѣмата брой-
ка отъ тия, които пѣлятъ ауди-
тории, семинари, лаборатории и
клиники сж синое и дѣщери на
семеитва бедни или отъ срѣдна
ража. Колко нѣмотия и неприветна
обстановка гнетатъ труда, живота,
младостта на нашиятъ студентъ!
По мансарди и сутерени, живѣ-
ятъ по-вечето отъ учащитѣ въ
университетъ, недонахранени и
безъ топлина. Направенитѣ въ то-
ва направление анета, ни даде
факти, които трѣбва да ни стрес-
натъ!

И ето студентството, което
трѣбва да бжде нашия горини
обичъ, разбирайки най-добре, какъ
во би станало отъ него ако ние

вания, маларията и др.

Като ректор на Софийския университет през 1931 г. е председател на Гражданския комитет за построяването на Студентския дом по време на полагането на основния камък на сградата на 30 май.

ВЛАДИМИР МОЛОВ
(1873-1935)

Владимир Димитров Молмов е роден на 4 юли 1873 г. в Киев. Син на Димитър Молмов и брат на лекаря проф. д-р Васил Молмов.

Завършва право в Москва. Специализира в Париж, Хале, Лайпциг, Виена, Торино. Министър на финансите и в трите правителства на Андрей Ляпчев от 1926 до 1931 г. Член на Международната дипломатическа академия в Париж. Работи в областта на наказателното право и съдопроизводството.

Като член на третото правителство на Андрей Ляпчев допринася за ускоряване на подготовката за строителството на Студентския дом. Присъства на полагането на основния камък на сградата на 30 май 1931 г.

ПРОФ. Д-Р ВАСИЛ МОЛОВ
(1875-1938)

Васил Димитров Молмов е роден през 1875 г. Лекар интернист, дописен член на БАН (1929). Син на Димитър Молмов и брат на Владимир Молмов. Един от основоположниците на българската научна школа по вътрешни болести. Един от основателите на Медицинския факултет на Софийския университет (1918). Има трудове върху белодробните и кръвните заболявания, маларията и др. Ректор на Софийския университет (1923 - 1924).

Подпредседател на Гражданския комитет за построяване

Призиви и статии в по

Георги Марковъ
Дѣлото на ст
е дѣло на
Като човѣкъ се боръ за напре-
дѣлъ, сжщо така обществото, на-
се борятъ за

На прѣщадъ Народ
Освободителъ, се строи
сиятъ домъ!
Днесъ състоянието
1. Безсроченъ влогъ
2. Ценни книжа и
3. Суми, предвиден
Народното просвѣщение
4. Получени отъ Ми
Взаимопомощъ (I. S. S.) в
За орончателното д
лепа.
Български
на да бжде съб
ластѣ отечест
сто вървѣтъ кул

Призиви и статии в подкрепа на изграждането на Студентския дом

Георги Марков
 Дълото на студентството
 е дълото на България
 Като човек се бори за напредък, сякаш така обществото, напредъкът се борят за

От добре подготвените за живота иладеи студенти, идава гаранцията за напредък и за прогреса на всички народи, а следователно и на нас.

Проф. Д-ръ Г. Шинковъ
 Председател на Държавния Университет
 За Председателя на Гражданския комитет за изграждането на Студентския домъ
**За Студентския домъ
 въ София**

Преди повече от 25 години добри граждани, трогнати от лошите, материални условия, при които тогава още много от студентите въ Софийския университет сж били поставени сж взели похвалната инициатива да се основе Граждански комитет, чиято първа задача ще бъде да събере необходимият сръ, став за построяване на Студентски домъ въ София.

Въодушевенъ от мисълта, че едно студентско огнище ще облекчи значително тежкото материално положение на стотици български иладеи, постъпили за висша наука въ единствения ни университет, Комитетът разви такава дейност въ връзка съ поставената си целъ, щото преди посланата война той успя да събере, благодарение на съдействието, съ което българското общество посрещна благородния поинъ, една сума, възлизаща на около 500,000 зл. лева. Съ такава крупна сума ние ще да се пристъпи към реализиране на проекта. Обаче, поради обезценяването на нашия левъ, тази сума се стопи.

Изграждането на Студентски домъ въ българската столица щъше да остане за дълги години една мечта, ако да не бж се пристъпи на помощ международната организация Студентска взаимопомощ (l'Entraide Universitaire Internationale) съ която българското организирано студентство въве въ връзка по помощта на старшиото земетресение въ Южна

Главният секретари на тази организация г. Кочингъ и неговиятъ помощникъ г. Поберецки, които посетиха България преди две години съ жисия да облекчатъ нашето материално положение на пострадалиятъ отъ земетресението студенти, узнали за затрудненията на Гражданския комитетъ да осъществяватъ целта си, му обещаваха пълната си подкрепа.

На енергичното настояване на г. Кочингъ и г. Поберецки се дължи решението, взето отъ конференцията на l'Entraide Universitaire Internationale презъ августъ 1928 г. въ Chartres, дето присъстваха и делегати отъ страна на българското студентство, да се отпусне за изграждане на студентския домъ въ София една помощ отъ 15,000 долара.

Споредъ архитектурния планъ, които с вече разработенъ, цялата постройка ще възлиза на 6,000,000 лева. Гражданскиятъ комитетъ, въпреки голъмитъ спънки, поради настъпващата следъ десетъ злополучни войни стопанска криза въ страната ни, е успялъ да събере до сега около 2,000,000 лв. Съ обещанията отъ l'Entraide Universitaire Internationale помощъ се достига до внушителната сума 4,100,000 лв. На Комитетна предстои, следователно, да събере още около 2,000,000 лв. за да се осигури изграждането на Студентския домъ.

Дянакъмъ се да ийрваме, че българското общество, дано не впаднело въ безразличностъ за своето твърдо чужество на българолюбивостъ, не ще откаже съдействието

на Студентския дом по време на полагагането на основния камък на сградата на 30 май 1931 г. В бр. 9 от 1 март 1930 г. на вестник „Студентска борба“ е публикувана статията му „Медицинското значение на Студентския клуб“.

**ПРОФ. СТЕФАН КОНСУЛОВ
 (1885-1954)**

Стефан Георгиев Консулов е роден през 1885 г. Автор на трудове по педагогика, антропология и философия на естествознанието, социална биология и евгеника. Прави изследвания в областта на зоологията и борбата с маларията в България. Председател на Българския просветен съюз.

Член на Гражданския комитет за построяване на Студентския дом. На церемонията на 30 май 1931 г. чете акта за полагагане на основния камък на сградата.

**ПЕТКО СТАЙНОВ
 (1890-1972)**

Петко Стоянов Стайнов е роден през 1890 г. Юрист, общественик, политик, публицист. Разработва проблеми на международното и административното право. Министър на железниците, пощите и телеграфите в третото правителство на Андрей Ляпчев (15 май 1930 - 29 юни 1931), пълномощен министър във Франция (1934 - 1935), министър на външните работи и изповеданията (9 септември 1944 - 31 март 1946).

Като член на третото правителство на Андрей Ляпчев допринася за ускоряване на подготовката за строителството на Студентския дом. Присъства на полагагането на основния камък на сградата на 30 май 1931 г. Осигурява безплатни билети за влак на всички студенти, които пътуват из страната за събиране на помощи за комитета към БНСС за построяване на Студентски дом.

Най-гражданиният Студентски домъ въ София се строи!

На площада Народно Събрание въ София, задъ паметника Царь Освободителъ, се строи най-гражданината по замисълъ сграда — Студентскиятъ домъ!

Днесъ състоянието за изграждане на тоя Домъ е следното:

1. Безсроченъ влогъ въ Б. Ц. К. Банка лева	2,150,000
2. Цени книжа и ср. са-тва на депо въ Б. Н. Б. лева	773,046
	Всичко лева 2,923,046
3. Суми, предвидени по бюджета на Мъвото на Народното просвъщение лева	385,000
4. Получени отъ Международната Студентска Взаимопомощ (I. S. S.) въ Женева лева	2,100,000
	Всичко лева 5,408,046

За окончателното довършване на Дома сж необходими още 5,000,000 лева.

Български граждани, тая сума ще трябва да бжде събрана между насъ, които желаемъ отечеството ни да заеме достойно място вървъдъ културнитъ народи!

Студентският домъ

Д-ръ Поберецки въ София. Разговоръ съ председателя на Студ. комитетъ В. Янковъ

Миналата седмица пристигна въ столицата секретарь на I. S. S. (Международната Студентска Взаимопомощь) като гостъ на българското студентство. Името на г. Поберецки е свързано съ насъ отъ 1928 год., когато той много спомогна за подкрепа на нашитъ студенти отъ пострадалитъ отъ земетресението области. Тогава той за пръвъ пжтъ посети нашата страна и бѣ особенно затрогнатъ отъ лошото социално положение, при което следаа българскиятъ студентъ. Благодарение неговото застъпничество бидоа подпомогнати тогава 86 студенти, останали безъ подкрепа вследствие постигналото ни бедствие. До голъма степенъ нему дължимъ подкрепата, която I. S. S. ни дава по постройката на студентския домъ. Сегашното идаване на г. Поберецки е именно да се информира за акцията по събиране на суми за дома. По този случай, намѣрихме председателя на Студентския комитетъ за постройка на Студентски домъ г. В. Янковъ, който бѣ особенно любезенъ да ни отговори на зададенитъ въпроси.

българското общество не би се онесло съ безразличие къмъ най крупното дѣло на българската акдемична младежъ. Ние все вѣрвамъ че съ напрегнатитъ усилия на всички студенти, безъ разлика на партийни и религиозни убеждения, ш можемъ да набавимъ остатъка отъ 4.300.000 лв., отъ които, вѣрвамъ държавата да помогне въ натура с около 2 мил. лв. Но затова е необходимо всѣки български студентъ д пожертва поне само по два дни з работа по студентския домъ. Близъкъ е денътъ, когато средъ стлицата ще се издига мемориалната сграда на Студентския домъ. Това ще е културния храмъ на цѣ локупната българска университетска младежъ. Въдъхновени отъ тая мисль, ние ще трѣба всички до единъ да дадемъ сега нашата данъ, ако нъ съ другъ поне сътрудъ. Така, всѣки единъ отъ насъ ще се гордѣнъкога, че и той е направилъ нѣщо за това дѣло, бѣха последни думи на колегата Янковъ.

Да ни кажете нѣщо по идва-
обе ечки? Бѣ първиятъ

Огъ Б. Н. С. С. ни се съобщенъ за дома, г. Поберецки зиралъ И. К. съ решенъ да подпомогне.

Соко качество
мншати!
Търсете новите хармони „БАКАЛОВЪ“
ки качества: екстра, първо, второ и трето
чество съ новия амбалажъ.

Историческиятъ градъ Плевнъ
трѣбва да се отличи и въ сво
щедростъ за Студентския домъ!

погледа му, а поочитъ му дж
чаха сълзи, Gaudeamus!...
Поканихъ господина въ кон-
панията си. Отрупахме го съ
въпроси. Той билъ мисекъ ин-
женеръ, следвалъ преди години
въ Германия. Билъ и въ Хай-
делберга. Когато чулъ динна,
студеното сърце не изтравля.
Картината бѣ много мила.
...аа вкусантъ отъ

животъ, далече си далеч
Възрастия господарь
са овлажнелитъ очи,
сървечно ржшетъ ни и
отъ являе. Изпратихъ
съ Gaudeamus. И
когато чуя гърч
водня образа
по дур...

но като, пролѣтти
та отдавна. Пж-
ловетъ си по-
жата ваканция
лади студентъ,
ме макаръ
чения

и пр. За
жави, чисто
хне търсили
Надѣваме се,
отъ тия страни
сметъ да направятъ
постълки.

АЛЕКСАНДЪР МАЛИНОВ (1867-1938)

Александър Павлов Малинов е роден на 21 април в с. Пандъкли, Бесарабия.

Политик и юрист. От 1903 до смъртта си ръководи Демократическата партия. Министър-председател (16 януари 1908 - 16 март 1911; 21 април - 28 ноември 1918; 29 юни - 12 октомври 1931). Като министър-председател обявява независимостта на България на 22 септември 1908 г.

Депутат в няколко народни събрания. Председател на XXIII обикновено народно събрание (15 октомври 1931 - 18 май 1934).

Като министър-председател (29 юни -12 октомври 1931) подкрепя започналите строителни работи по изграждането на Студентския дом.

СТОЯН КОСТУРКОВ (1866-1949)

Стоян Пенчев Костурков е роден на 25 ноември в Панагюрище.

Политик и учител. Следва право в Женева. Един от основателите на Радикалдемократическата партия и неин секретар от 1906 до 1934 г. Министър на народното просвещение (21 юни 1918 - 17 октомври 1919; 2 октомври 1945 - 31 март 1946). Министър на железниците, пощите и телеграфите (29 юни 1931 - 5 май 1934). Депутат в няколко народни събрания.

Като министър на железниците, пощите и телеграфите (29 юни 1931 - 5 май 1934) подкрепя акцията за изграждане на дом на българските студенти и осигурява безплатни билети за влак на всички студенти, които пътуват из страната за събиране на помощи за комитета към БНСС за построяване на Студентски дом.

Гарант за пост

Ин

Министерство на

Студентски клуб

Граждански ком
ския клуб в Соф

Софийски униве

Свободен униве

Български нацио

ОСО „Христо Бо

ОСО „Васил Лев

Списание „Студ

Вестник „Студен

СЪЗДАТЕЛИ, ДАРИТЕЛИ И СЪТРУДНИЦИ В АКЦИИТЕ ПО ИЗГРАЖДАНЕТО НА СТУДЕНТСКИЯ ДОМ

Личности и институции
(1904 - 1933)

Гарант за построяването на Студентския дом

Цар Борис III

Инициатори, организатори, помощници

Проф. Иван Шишманов

Стилиян Чилингиров

Тома В. Томов

Стефан Руневски

Проф. Георги Данаилов

Никола Найденов

Проф. Александър Цанков

Григор Василев

Кирил Г. Попов

Софийски митрополит Стефан

Александър Малинов

Проф. Стефан С. Бобчев

Проф. Георги Шишков

Проф. Стефан Баламезов

Проф. Стоян Киркович

Проф. Владимир Моллов

Проф. д-р Васил Моллов

Проф. Стефан Консулов

Проф. Петко Стайнов

Стоян Костурков

Константин Муравиев

Атанас Цанев

Д-р Андрей Башев

Татяна Киркова

Христо Ив. Динчев

Ангел Манолов

Институции - създатели

Министерство на народното просвещение

Студентски клуб (1900 - 1915)

Граждански комитет за построяване здание на Студентския клуб в София (основан 1910 г.)

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Свободен университет

Български национален студентски съюз (основан 1926 г.)

ОСО „Христо Ботев“ (основана 1924 г.)

ОСО „Васил Левски“ (основана 1927 г.)

Списание „Студентски преглед“ (1925 - 1926)

Вестник „Студентска борба“ (1927 - 1942)

Застъпници

Д-р В. Кочник
(главен секретар на ISS)
Д-р М. Поберецки
(секретар на ISS)
Видински митрополит Неофит
Ана Каменова - Стайнова
Констанца Ляпчева
Евдокия Петева - Филова
Г-жа Мушанова
Г-жа Чакалова
Проф. Тома С. Томов
Д-р Елена Стоянова
Димо Казасов
Никола Кирков
Д-р Хар. Генчев
М. Милетич
П. Чолаков
Янаки Михайлов
арх. Борис Русев
Иван Поп Петров
Проф. Александър Балабанов
Проф. Константин Стефанов
Д-р Петър Кръчмаров
Д-р Марин Русев
Владимир Вазов
Никола Мушанов
Хенри У. Шумейкър (пълном. министър на САЩ)

Архитекти на сградата на Студентския дом

арх. Станчо Белковски
арх. Иван Данчов

Изпълнител на архитектурния проект

Лазар Киселинчев

Членове на Студентския комитет за построяване на Студентския дом (1929 - 1933)

Васил Г. Янков - председател (1929 - 1932)
Христо Сокеров - председател (1932 - 1933)
Мара Табакова (подпредседател)
Снежина Кочемитова (подпредседател)
Мара Георгиева (подпредседател)
Марко Марков
Димитър Костов
Виктор Ичков
Стоян Златев
Димитър Икономов
Стефан Ангелов
Владимир Бойчев
Лилия Ковачева - Табакова
Стефка Греченлиева
Невена Станчева
Веса Василева
Лев Желязков
Ангел Ганчев
Александър Дочев
Никола Ичев
Антон Червенаков
Владо Христов

Сътрудници - студенти

Начо П
Тодор Р
Светосла
Анастас
Здравко
Славчо Б
Тотю Бр

Сътрудници - студентски факултет

Борис Б
Сава До
Яначко
Иван Фр
Ранко Ге

Сътрудници - студентски факултет

Никола
Николай
Любен Н
Иван Ми
Иван Ха
Иван Др
Иван Зл

Сътрудници - студенти

Васил Га
Тодор Ф
Минчо Л

СЪТРУДНИЦИ НА СТУДЕНТСКИЯ СТРОИТЕЛЕН КОМИТЕТ

Сътрудници - студенти от Агрономо-лесовъдския факултет

Начо Попиванов Начев
Тодор Ранков
Светослав Кондов
Анастас Ю. Тотев
Здравко Гунчев
Славчо Балев
Тотю Брънеков

Александър Сироматов
Д-р Донкова
Иван Киров

Сътрудници - студенти от Историко-филологическия факултет

Христо Гатев
Люба Стойчева
Кланкова

Сътрудници - студенти от Ветеринарно-медицинския факултет

Борис Балев
Сава Донков
Яначко Яначков
Иван Фратев
Ранко Георгиев

Сътрудници - студенти от Богословски факултет

Величко Диков (Митрополит Йосиф)
Митрополит Пимен
Недю Александров
Константин Тулешков
Петър Тодоров

Сътрудници - студенти от Физико-математическия факултет

Никола Генадиев
Николай Цонков
Любен Недков
Иван Михайлов
Иван Хаджипетров
Иван Дренски
Иван Златков

Сътрудници - студенти от Юридическия факултет

Иван Апостолов
Ангел Сп. Ангелов
Ана Стоянова - Ангелова
Райко Ошанов
Любен Паунов
Иван Д. Калъпчиев
Владимир Стойчев
Добромир Чилингиров
Димитър Денев
Черню Чакъров
Рачо Луизов
Илия Рашев
Владимир Спространов

Сътрудници - студенти от Медицинския факултет

Васил Ганов
Тодор Фичев
Минчо Цочев

Дженю Дженев
Светослав Благоев
Петър Лунгов
Константин Пенев
Камелия Янакиева
Стоян Кайнарджиев
Георги Николов
Димитър Манев
Пею Пеев
Тодор Славов
Георги Шопов
Кирил Гьорчев
Владимир Маринчевски
Милко Т. Михайлов
Васил Биячев
Власаки Власаков
Илия Илиев
Иван Джамджиев
Кръстьо Стаменов
Емил Филипов
Караманов
Димитър Ангелов
Любен Брънеков
Кирил Драгомиров
Кръстью Цончев
Димитър М. Андреев
Васил Котев
Георги Рачев
Киселов
Еню Войников
Михаил Таушанов

Сътрудници - студенти от Свободния университет

Павел Изворски
Любен Петров

Георги Дечев
Невена Розева
Стоян Нейков
Делчо Копрившки
Кирил Кунчев
Светослав Минчев
Тодор Панайотов

Местни комитети за събиране на средства за изграждане на Студентския дом

Пловдивски граждански комитет
Плевенския граждански комитет
Пазарджишки граждански комитет
Русенския граждански комитет
Видински граждански комитет
Бански граждански комитет
Шуменски граждански комитет
Великотърновски граждански комитет
Старозагорски граждански комитет
Чирпански граждански комитет
Провадийски комитет
Кюстендилски граждански комитет
Ломски граждански комитет
Трънски граждански комитет
Тракийския национален комитет
Ямболски граждански комитет

Варненски граждански комитет
Митрополит Симеон Варненско-преславски
(патрон на комитетата)
Абаджиев (председател на Търговско-индустриалната камара)
Коста Стоянов (председател на Студентско дружество при Търговската академия - Варна)

Дарителски
и С

СОФИЙСКА ПОПУЛЯРНА
ЦЕНТРАЛА, ул. Царь Калоянъ,
КЛОУЪ, ул. Паротска № 6
ТЕЛЕФОНИ:
Дирекция 404 - Общъ 585 - Клоуъ
№ 393
3. April 1920

Дарителски писма от Софийска популярна банка
и от Българска земеделска банка

СОФИЙСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА
 ЦЕНТРАЛА, ул. Царь Калоний № 1
 КЛОНЪ, ул. Паротска № 66

ТЕЛЕФОНИ:
 Дирекция 604 - Общъ 303 - Клона 303
 № 393

София, 27 май 1930 г.

До Господинъ
 Професоръ СТ. БАЛМЕЗОВЪ
 Председателъ на комитета за
 постройка на студенски домъ -
 РЕКТОРАТА НА УНИВЕРСИТЕТА

Тукъ

П. Г.

Съобщаваме Ви, че държимъ на разположението
 Ви сумата отъ лева 600.- /шестотинъ лв/ дарение
 отъ банката ни за фонда "СТУДЕНСКИ ДОМЪ".

Молимъ, наредете да се представи на счето-
 водителя на банката оправдателенъ документъ за
 да платимъ сумата.

Съ почитъ
 Софийска Популярна Банка

УНИВЕРСИТЕТЪ ВЪ СОФИЯ
 ВХ. № 1279, т. л. № 11. 80.
 ПОЛУЧЕ: № 11 1930

София, 30 май 1930 г.

По Вод. отъ Университетъ
 Ф. Косирица. Студенски домъ

Тукъ

Господа,

Съобщаваме Ви, че днесъ завършихъ тенушата Ви сметка съ лева 1335
 събрани да Ваша сметка отъ следниъ клонове, и Ви задължихъ за право инкасо, порто
 и др. съ лева 6.- (шестъ) valueur 1335

valueur	№ на писмото на клона	Наименование на клона	Задължение		Завършене		Забелки
			лева	ст.	лева	ст.	
265.930	4166	Друж.					
		за изрече		4-	1335		
		за лева дехонир		3-			
Всичко			6-	1335			

Приложени изпращаме Ви

Приложение
 — фиша
 — застр. п-ца
 — разписки

БЪЛГАРСКА ЗЕМЕДЕЛСКА БАНКА
 СОФИЙСКИ КЛОНЪ
 Счетоводителъ Началникъ

ДАРИТЕЛИ

Всички студенти от Софийския университет и Свободния университет, внасяли специални студентски вноски за построяване на Студентския дом след 1920 г.

Международна университетска взаимопомощ (ISS)
със седалище в Женева
Народно събрание на Царство България
Св. Синод на Българската църква
Софийска община
Община Пловдив
Община Видин
Община Велико Търново
Община Фердинанд
Община Варна
Община Шумен
Община Русе
Община Враца
Градско общинско управление - Горна Оряховица
Софийска окръжна постоянна комисия
Пловдивска окръжна постоянна комисия
Шуменска окръжна постоянна комисия
Български държавни железници
Българска гимназия - Добрич (тогава в Румъния)
Германско училище - София
Студентска корпорация „Тримонциум“ - Пловдив
Плевенска студентска корпорация
Централна кооперативна банка - София
Българска земеделска банка

Кредитна банка
Итало-българска банка
Софийска популярна банка
Текстилна фабрика „Св. Георги“ - Трявна
Преображенски манастир
Манастир „Св. Троица“
Дряновски манастир
Габровски девически манастир
Великотърновска митрополия
Архиерейско наместничество - Дряново
Архиерейско наместничество - Трявна
Архиерейско наместничество - Габрово
М. Андерсен - Английско дружество към Женска лига
за мир и свобода
Проф. Йосиф Фаденхехт
Тодор Г. Влайков
Илия С. Бобчев
Братя Крусеви - Дряново
Проф. Асен Златаров
Владимир Трендафилов
К. Кирилова
Тамара Янкова
Проф. Венелин Ганев

Списъкът на създателите, дарителите и сътрудниците в акциите по изграждането на Студентския дом (1904 - 1933) е непълен. От него отсъстват стотици частни и обществени дарители, чиито имена и названия не бяха открити нито в разпилените архиви, нито в спомените на участниците в събирането на средства за построяването на Студентския дом в края на 20-те и началото на 30-те години на ХХ век. Засега оставаме в дълг към неиздирените следи и имена. Но ще продължим усилията по възвръщане на паметта и ще направим възможното всички създатели и дарители на Студентския дом да заемат своите достойни места в нея.

30 май 2003 г.